

ჩვენი სოფელი

გაზეთი გამოდის 2015 წლის ოქტომბრიდან

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა • საქმიანობა/2023 N 90

ალექსანდროული

ახალი ამბები

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ შამუგიამ საქართველო-ჩეხეთის რესპუბლიკის ბიზნესფორუმი გახსნა

სახელმწიფო ილტოს წყალსაცავის მშენებლობისთვის წინასწარი ტექნიკურ-ეკონომიკურ კვლევას განახორციელებს

ოთარ შამუგია: „ადრეული გაფრთხილების სისტემა ეს არ არის ერთი მოწყობილობა ან თუნდაც ერთი სენსორი, რომელიც იქნება დამონტაჟებული და ინფორმაციას მოგვცემს“

ოთარ შამუგია: „სახელმწიფო მიმდინარე წელს მიზნობრივად და სწორად დაეხმარა მე-თხილედ ფერმერებს და საჭიროების შესაბამისად გავაგრძელებთ შემდგომ მხარდაჭერას“

ფერმერებმა, რომლებმაც მიზნობრივი პროგრამის მხარდაჭერით ისარგებლეს, გასულ წელთან შედარებით, წელს უკეთესი მოსავალი მიიღეს

თენგიზ ნასარიძე: „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში აღრიცხულია დაახლოებით 44 000 ჰა-ზე მეტი ფართობი თხილის ბაღები. სახელმწიფოს მხრიდან ფერმერებმა 20 მილიონ ლარზე მეტი ღირებულების დახმარება მიიღეს“

მთავრობის გადაწყვეტილებით, არასტანდარტულ ვაშლზე სახელმწიფო სუბსიდიას გაცემს

კენკროვანი კულტურების შესანახი მაცივრების მოსაწყობად ახალი პროგრამა იწყება

2023 წლის 7 თვის მონაცემებით, საქართველოდან აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტის ღირებულებამ 787.5 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელს 27.7%-ით აღემატება

ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ სპეციალური დანიშნულების ავტოპარკი სრულად განაახლა

ისრაელის საელჩოს დაფინანსებით, სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის წილკნის ბაზაზე, თანამედროვე ტიპის სათბური აშენდა

ოთარ შამუგია: „მნიშვნელოვანი წინსვლა გვაქვს, როგორც გარემოს დაცვის, ისე სოფლის მეურნეობის განვითარების კუთხით და ვფიქრობ, ამ შედეგს წლის ბოლოს შესაბამისი შეფასება ექნება“

საქართველოსა და უზბეკეთის რესპუბლიკას შორის სოფლის მეურნეობის მიმართულე-ბით სამეცნიერო-კვლევითი მიმართულებით თანამშრომლობა ღრმავდება

სოლომონ პავლიაშვილი: „სახელმწიფოსთვის კლიმატის ცვლილებებთან დაკავშირებული გამოწვევების პრევენცია ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტია“

საქართველოს პარლამენტმა „ერუშეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონპროექტი მესამე მოსმენით მიიღო

მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულებების (მგვ) შესრულებასთან დაკავშირებული საკითხები და არსებული გამოწვევები

აკვაკულტურის დარგში არსებული გამოწვევები და სამომავლო პერსპექტივები

ქართული ღვინო

კორეაში გამართულ საერთაშორისო ღვინის ფესტივალზე, საქართველო საპატიო სტუმრის სტატუსით მონაწილეობდა

პომპეის არქეოლოგიურ პარკში ვაზის ქართული ჯიშებისგან ექსპერიმენტული ვენახი გაშენდება

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ქართული ღვინის დეგუსტაცია ამსტერდამში გაიმართა

„ქართულ ღვინოებს შორის, განსაკუთრებული ინტერესია ქვევრის ღვინის მიმართ“ - გერმანელი ღვინის მაგისტრი კონსტანტინ ბაუმი

ოთარ შამუგია: „თუ ათი წლის წინ მევენახეებს ჰქონდათ დაახლოებით 35-40 მილიონი ლარი შემოსავალი, გასულ წელს ეს მაჩვენებელი 270 მილიონი ლარი იყო. ბოლო 10 წლის განმავლობაში, დაახლოებით 50 ათასი ტონა ყურძნის მოსავლიდან გადამამუშავებული ყურძნის რაოდენობა მნიშვნელოვნად გაიზარდა და წელს, დაახლოებით 260 ათასი ტონა შეადგინა“

წარმატების ისტორიები

- ნუშის ბაღი ბოლნისის მუნიციპალიტეტში
- წარმატებული საწარმო იმერეთის რეგიონში
- ლურჯი მოცვის ახალი ბაღი სენაკში
- ქვემო ქართლში 755 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობზე სარწყავი წყლის მიწოდება გაუმჯობესდა
- სადრენაჟე სისტემის აღდგენითი სამუშაოები ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში

განათლება

სასწავლო კურსი - ამროსკოლა IX-XII კლასის სკოლის მოსწავლეებისთვის

გარემოს დაცვა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე იური ნობაძე ავსტრიის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის, მეტყვეობის, რეგიონული და წყლის მართვის ფედერალური სამინისტროს დელეგაციის წევრებს შეხვდა

საქართველოში ავსტრიის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის, მეტყვეობის, რეგიონული და წყლის მართვის ფედერალური სამინისტროს დელეგაცია იმყოფებოდა

სამეგრელო-ზემო სვანეთში სატყეო სამსახურის ახალი ოფისი გაიხსნა

ყვიალაყი, ჩახ სახანის სააგენტოს ფოტოგადა უნდა იხილო

სასარგებლო რჩევა

გარდამავალი პერიოდი, ანუ როგორ დავიცუოთ ყურძნის ბიოწარმოება

ბიომრავალფეროვნება

- მებორნე • ტბის თოლია
- ჩვეულებრივი მურყანი • თუთუბო

ოთარ შამუგიამ საქართველო-ჩეხეთის რესპუბლიკის ბიზნესფორუმში გახსნა

თბილისში, საქართველო - ჩეხეთის რესპუბლიკის ბიზნესფორუმში გაიმართა. ღონისძიება გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ, ჩეხეთის რესპუბლიკის გარემოს დაცვის მინისტრმა, პეტრ ჰლადიკმა და საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატის პრეზიდენტმა, გიორგი პერტაიამ გახსნა.

„საქართველო ჩეხეთის რესპუბლიკასთან, მრავალი წელია, აქტიურად თანამშრომლობს როგორც გარემოს დაცვის, ისე სოფლის მეურნეობის მიმართულებით. ჩვენთვის მნიშვნელოვანია არსებული პარტნიორული ურთიერთობების კიდევ უფრო გაღრმავება. მით უმეტეს დღეს, როდესაც საქართველო იმყოფება ისტორიული გადაწყვეტილების მოლოდინში ევროკავშირის მხრიდან. გამომდინარე აქედან, ჩეხეთის რესპუბლიკის მხარდაჭერა, ამ პროცესში, ძალიან მნიშვნელოვანი

იქნება. სახელმწიფო უწყებებს შორის პარტნიორობის გაძლიერების პარალელურად, მნიშვნელოვანია თანამშრომლობა გაღრმავდეს კერძო სექტორის წარმომადგენლებს შორის. ვფიქრობ, აღნიშნული ბიზნესფორუმში, მინისტრის ხელმძღვანელობით მნიშვნელოვანი დელეგაციის საქართველოში ვიზიტი, კარგი შესაძლებლობაა საფუძველი ჩაეყაროს როგორც სავაჭრო ურთიერთობის გაღრმავებას და ინვესტიციების მოზიდვას, ასევე პრიორიტეტული მიმართულებებით სამინისტროებს შორის ურთიერთობის კიდევ უფრო გაძლიერებას“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

ჩეხეთის რესპუბლიკის გარემოს დაცვის მინისტრმა, პეტრ ჰლადიკმა ბიზნესფორუმის გახსნაზე აღნიშნა, რომ საქართველო ჩეხეთის რესპუბლიკისთვის სტრატეგიული პარტნიორია. მრავალი წელია, ორ ქვეყანას შორის არსებობს თანამშრომლობა და პარტნიორული ურთიერთობები, რომელთა გაღრმავება მნიშვნელოვანი იქნება ორივე მხარისთვის.

„ჩვენ მივესალმებით საქართველოს მისწრაფებას ევროკავშირთან ინტეგრაციის მიმართულებით. ეს გზა ჩვენც გავიარეთ და ვიცით, რა მნიშვნელოვანი ნაბიჯები უნდა გადაიდგას. ჩვენ მხარს ვუჭერთ საქართველოს, ასოცირების შეთანხმების ფარგლებში აღებული, ვალდებულებების შესრულებაში როგორც სოფლის მეურნეობის, ასევე გარემოს დაცვის მიმართულებით, იქნება ეს ნარჩენების მართვა, წყლის ხარისხის უზრუნველყოფა, ცირკულარული ეკონომიკის განვითარება თუ სხვა. ჩეხი ბიზნესმენები საქართველოში უკვე საქმიანობენ სხვადასხვა მიმართულებით. საქართველო ჩვენთვის ახალი ბაზარი არ არის, მაგრამ გვსურს უფრო მეტად ინტენსიური გახდეს ურთიერთობები. ამიტომ ჩვენ საქართველოში ჩამოვიყვანეთ ჩეხი ბიზნესმენების საკმაოდ ძლიერი გუნდი და ვფიქრობ, ეს ფორუმში შედეგიანი იქნება“, - აღნიშნა პეტრ ჰლადიკმა.

ბიზნესფორუმს გარემოს დაცვის სხვადასხვა მიმართულების ჩეხი და ქართველი ბიზნეს-წრეების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ. ჩეხეთის მხრიდან წარმოდგენილი იყვნენ გარემოსდაცვითი ტექნოლოგიების, წარმოების ინდუსტრიის, ელექტრონული ნარჩენების გადამუშავების, ჯანდაცვის, ტრანსპორტის, IT ტექნოლოგიების, საკანალიზაციო სისტემების, ჰაერის კონდიციონერების, მეთის, გაზისა და წყლის ინდუსტრიის, ნარჩენების მართვის და სხვა მიმართულების ბიზნესის წარმომადგენლები.

ბიზნესფორუმში საქართველოში ჩეხეთის რესპუბლიკის საელჩოს, საქართველოსა და ჩეხეთის რესპუბლიკის სავაჭრო-სამრეწველო პალატების ორგანიზებით გაიმართა.

ოთარ შამუგია: „სახელმწიფო, ილტოს წყალსაცავის მშენებლობისთვის, წინასწარი ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევას განახორციელებს“

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის, ოთარ შამუგიას განცხადებით, კახეთში, ახმეტის მუნიციპალიტეტში, მდინარე ილტოზე ირიგაციული დანიშნულების წყალსაცავის მშენებლობასთან დაკავშირებით, ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევა დაიწყო. „ჩვენ ვხედავთ, რომ კლიმატის ცვლილებების ფონზე, ყოველწლიურად, წყლის მნიშვნელოვანი დეფიციტია მდინარეებში, მათ შორის მდინარე ალაზანში. ეს განსაკუთრებით, შესამჩნევი ივლის-აგვისტოში, გვალვის პერიოდშია. მთელ მსოფლიოში, ამ მიმართულებით, მდგომარეობა არის შესაბამისი ნაბიჯები გადაიდგას წყლის რესურსების დაგროვებისა და წყალსაცავების მშენებლობის მიმართულებით. სწორედ ამ მიზანს ემსახურება ჩვენი კვლევის დაწყება მდინარე ილტოზე წყალსაცავის მშენებლობის მოწყობასთან დაკავშირებით. აღნიშნული წყალსაცავი მოემსახურება ზემო და ქვემო ალაზ-

ნის სარწყავი სისტემის, დაახლოებით, 40 ათას ჰექტარ ფართობს. წყალსაცავის არსებობის შემთხვევაში, შესაძლებელი იქნება, გვალვების პერიოდში, ამ ფართობების გარანტირებული წყალმომარაგება. ვფიქრობ, განხორციელების შემთხვევაში, ეს ისტორიული პროექტი იქნება. პირველ ეტაპზე ჩასატარებელია ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევები, მათ შორის გარემოს დაცვის კუთხით. მხოლოდ ამის შემდეგ, კვლევების საფუძველზე, იქნება მიღებული გადაწყვეტილება მშენებლობასთან დაკავშირებით. ჯერ კიდევ 80-იან წლებში, აღნიშნულ ტერიტორიაზე, დაწყებული იყო დაახლოებით 80 მლნ კუბური მეტრი ტევადობის წყალსაცავის მშენებლობა, რომელიც 90-ანი წლების ცნობილი მოვლენების შემდეგ გაჩერდა. გარკვეული სამუშაო შესრულდა, თუმცა დღევანდელი რეალობის გათვალისწინებით, ეს ყოველივე დეტალურად არის შესასწავლი“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

ოთარ შამუგია: „ადრეული გაფრთხილების სისტემა არ არის ერთი მოწყობილობა ან თუნდაც ერთი სენსორი, რომელიც დამონტაჟდება და ინფორმაციას მოგვცემს“

„ადრეული გაფრთხილების სისტემა, არის მთელი კომპლექსი, რომელიც შედგება სხვადასხვა მოწყობილობისგან - მეტეოსადგური, რადარი, წყალმომი და ასე შემდეგ. მინისტრის განცხადებით, მხოლოდ აღნიშნული კომპლექსური სისტემა იძლევა ზუსტ ინფორმაციას, რომლის ანალიზის საფუძველზე ინფორმაცია მიეწოდება შესაბამის სამსახურებს და ვრცელდება შესაბამისი პროგნოზი.

„ხშირად გვეხმის, რომ ამ მიმართულებით არაფერი გაკეთებულა, მიუხედავად დონორების მიერ გამოყოფილი გარკვეული თანხებისა. ეს არის ჩვენი მხარდაჭერების, კლიმატის მწვანე ფონდის და გაეროს განვითარების პროგრამის მიერ გამოყოფილი თანხა. ეს არის მათი დისკრედიტაციის მცდელობა, რადგან 2018 წლიდან, ამ მიმართულებით სხვადასხვა პროექტი ხორციელდება. სწორედ მათ ექსპერტებთან ერთად ვმუშაობთ ამ თემებზე. პროექტის ფარგლებში, 150-ზე მეტი მეტეოროლოგიური და ჰიდროლოგიური

მონიტორინგის სადგური იქნა შექმნილი, რომლის ნაწილი უკვე დამონტაჟებულია და ეს პროცესი გრძელდება. ბოლო წლებში, შევისყიდეთ ორი თანამედროვე რადარი დასავლეთ და აღმოსავლეთ საქართველოში. მომზადებულია რუკები, რომლებიც ასახავს სხვადასხვა სტიქიის მიმართულებით არსებულ საფრთხეებს და წლის ბოლომდე ყველა ეს რუკა დასრულდება. ეს არის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საფუძველი, რომ ჩვენ გვექნება იდენტიფიცირებული ადგილები, სადაც შესაძლებელია რაიმე მოვლენების განვითარება.

ამის შემდგომი პროცესია, ისეთი განგაშის სისტემის დამონტაჟება, როგორც ჩვენ გვაქვს დედოფარაკზე, რომელსაც ცალკე შესწავლა სჭირდება, თუ როგორ უნდა მოხდეს მისი მონტაჟი თითოეულ უბანზე. თუმცა, პირველი ეტაპი, რა თქმა უნდა, არის გამართული მონიტორინგის სისტემა. მინდა გითხრათ, რომ სწორედ ბოლო წლებში დაიწყო ამ მიმართულებით ძალიან სერიოზული ნაბიჯების გადადგმა“, - აღნიშნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ.

ოთარ შამუგია: „მიმდინარე წელს, სახელმწიფო მიზნობრივად და სწორად დაეხმარა მეთხილე ფერმერებს და საჭიროების შესაბამისად, გავაზრდებლათ შემდგომ მხარდაჭერას“

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ, მთავრობის სხდომის შემდეგ, მედიის წარმომადგენლებთან მეთხილეობის დარგის განვითარების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამებზე ისაუბრა.

„თხილი საქართველოსთვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საქსპორტო კულტურაა, რომელის ექსპორტის 70%-ზე მეტი სწორედ ევროკავშირის ქვეყნებზე მოდის. წლების წინ, ჩვენ გვქონდა სერიოზული გამოწვევა აბიური ფაროსანას სახით, თუმცა შემდგომ, დავიწყეთ პროგრამა და სახელმწიფო ყოველწლიურად მნიშვნელოვან რესურსს მიმართავს ამ მავნებელთან საბრძოლველად. თუმცა ეს საკმარისი არაა, მნიშვნელოვანია, თვითონ ფერმერების მიერ მათი ბაღების

მოვლა. 2021 წელს, ჩვენ გვქონდა კარგი მოსავალი, დაახლოებით 46 ათასი ტონა, შესაბამისად ექსპორტის მაჩვენებელიც კარგი იყო და ხარისხიც უკეთესი, თუმცა 2022 წელს, სხვადასხვა ფაქტორებიდან გამომდინარე, რომელთა შორის იყო კლიმატური პირობებიც, მოვლა ვერ მოხერხდა და შესაბამისად, მოსავალიც არ იყო კარგი.

ჩვენ დავინახეთ, რომ დარგი და ჩვენი ფერმერები საჭიროებდნენ ამ მიმართულებით მხარდაჭერას და შევიმუშავეთ მიზნობრივი პროგრამა, რომელიც ევროპულ პრაქტიკას ეყრდნობა. სწორედ ევროკავშირში არის პირდაპირი გადახდების სისტემა, რომელზე დაფუძნებითაც შევიმუშავეთ პროგრამა და ფერმერებს მიზანმიმართულად ვუხმარებოდით მოვლის საშუალებების შეძენაში. ეს დახმარება, მივეცით მათ, ვისაც

3 ჰექტრამდე ფართობის თხილის ბაღები აქვს. ძალიან მოკლე დროში, შევძელით კადასტრის გაკეთება, რომელმაც მოგვცა საშუალება მეთხილე ფერმერების იდენტიფიცირება გავკეთებინა და მათთვის ეს დახმარება მიგვეცა. მნიშვნელოვანია, შესაბამისი წამლობების განხორციელება, რათა ფერმერმა უკეთესი ხარისხის მოსავალი მიიღოს. ვინც მოუარა, მათ აქვთ კარგი და ხარისხიანი მოსავალი. ხარისხიან თხილის ფასიც უკეთესი აქვს. მიმდინარე წელს, სახელმწიფო მიზნობრივად და სწორად დაეხმარა მეთხილე ფერმერებს და საჭიროების შესაბამისად გავაგრძელებთ შემდგომ მხარდაჭერას“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ.

ფერმერებმა, რომლებმაც მიზნობრივი პროგრამის მხარდაჭერით ისარგებლეს, გასულ წელთან შედარებით, წელს უკეთესი მოსავალი მიიღეს

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია, გურიის სახელმწიფო რწმუნებულ გიორგი ურუშაძესთან ერთად, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში, სოფელ ქვემო აკეთში თხილის ჩაბარების პროცესს ადგილზე გაეცნო და მეთხილე ფერმერებს შეხვდა.

მეტად იზრუნებენ თხილის მოვლაზე, გვექნება უკეთესი და უკეთესი მოსავალი“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

„ჩვენ შევხვდით თხილის მწარმოებელ ფერმერებს სოფელ აკეთში არსებულ თხილის შემნახველ საწარმოში. მიინდა მოვეუწოდო მეთხილე ფერმერებს, რომ მიზნობრივად ისარგებლონ სახელმწიფოს მიერ გამოყოფილი ფინანსებით და შესაძლებლობებით თხილის წარმოების

ხელშეწყობის თვალსაზრისით, რათა ჰქონდეთ მაღალი ხარისხის პროდუქცია, რომელიც კონკურენტული იქნება, როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო ბაზარზე“, - განაცხადა გურიის სახელმწიფო რწმუნებულმა, გიორგი ურუშაძემ.

შეხვედრას თხილის მწარმოებელთა ასოციაციის წევრი ფერმერები ესწრებოდნენ, რომლებმაც იმ პროგრამების მნიშვნელობაზე ისაუბრეს, რასაც სახელმწიფო მეთხილეობის დარგის განვითარების ხელშეწყობისთვის ასორციელებს.

შეხვედრა გაიმართა თანამედროვე სტანდარტებით აღჭურვილ თხილის შემნახველ საწარმოში, სადაც ერთდროულად 1,000 ტონამდე თხილის შენახვაა შესაძლებელი. კომპანია შპს „ჯი-ეი-ჯი-ეი კომერშიალ“ სოფლის განვითარების სააგენტოს „სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების“ პროექტის ბენეფიციარია. საწარმოში, ჯამურად, 1 მლნ ლარზე მეტის ინვესტიცია განხორციელდა, საიდანაც 390,000 ლარზე მეტი სახელმწიფო გრანტია, ხოლო 390,000 ლარი შედავითიანი აგროკრედიტი.

ფერმერებთან შეხვედრას სოფლის განვითარების სააგენტოს ხელმძღვანელი დავით წითლიძე, ოზურგეთი-ლანჩხუთი-ჩოხატაურის მაჟორი-

ტარი დეპუტატი ვასილ ჩიგოგიძე, ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები და თხილის მწარმოებელთა ასოციაციის თავმჯდომარე გიორგი თოდუა ესწრებოდნენ.

როგორც მინისტრმა განაცხადა, ფერმერებმა, რომლებმაც მიზნობრივი პროგრამის მხარდაჭერით ისარგებლეს, გასულ წელთან შედარებით, წელს უკეთესი მოსავალი აქვთ.

„ჩვენ მოვისმინეთ ფერმერებისგან, რომ ვინც ისარგებლა მიზნობრივი მხარდაჭერის პროგრამით, აქვთ კარგი, ხარისხიანი მოსავალი, უკეთესი ვიდრე გასულ წელს იყო. მთლიანობაში, ველოდებით, რომ წლებიდან წელს მოსავალი იქნება მნიშვნელოვნად უფრო მეტი. ფაქტობრივად, ერთ ჰექტარზე 500 ლარის ოდენობით ფინანსური მხარდაჭერა, სრულიად საკმარისია 4-5-ჯერ წამლობის ჩასატარებლად. ვფიქრობ, რომ წელს და მომავალ წლებშიც, თუ ფერმერები კიდევ უფრო

თენგიზ ნასარიძე: „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში აღრიცხულია, დაახლოებით, 44 000 ჰა-ზე მეტი ფართობი თხილის ბაღები. სახელმწიფოს მხრიდან ფერმერებმა 20 მილიონ ლარზე მეტი ღირებულების დახმარება მიიღეს“

როგორც მინისტრის მოადგილემ, თენგიზ ნასარიძემ აღნიშნა, თხილის მწარმოებელთა ხელშეწყობის სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში, აღრიცხულია დაახლოებით 44 000 ჰა-ზე მეტი ფართობი თხილის ბაღები. სახელმწიფოს მხრიდან, ფერმერებმა, 20 მილიონ ლარზე მეტი ღირებულების დახმარება მიიღეს. აგროვადების დაცვით მოვლილ ბაღებში გაზრდილია მოსავლის რაოდენობა და მაღალია ხარისხი.

„ჩვენი ქვეყნისთვის თხილი ერთ-ერთი პრიორიტეტული კულტურაა. შესაბამისად, უშუალოდ ამ მიმართულებით, ფერმერების დასახმარებლად არაერთი მიზნობრივი პროგრამა ხორციელდება. განსაკუთრებით აღსანიშნავია სახელმწიფო პროგრამა, რომელიც შარშან დაიწყო და რომლის ფარგლებში, ყველა ფერმერს, ვისაც სამ ჰექტრამდე მიწის ნაკვეთზე აქვს გაშენებული თხილის კულტურა, ერთ ჰექტარზე გადაანგრიშებით, მიზნობრივად გაეწია დახმარება 500 ლარის ოდენობით.

ამ თანხით, სპეციალიზებულ მაღაზიებში, ფერმერებს შეეძლოთ თხილის მოყვანისა და მოვლისთვის შესაბამისი საშუალებების შეძენა, რაც ძალიან მნიშვნელოვანი თანადგომა იყო სახელმწიფოს მხრიდან. ეს თანხა სავსებით საკმარისია იმისთვის, რომ სწორად და ეფექტიანად წარმართოს თხილის კულტურის მოვლა. თხილი, ისევე როგორც სხვა სასოფლო-სამეურნეო კულტურები, საჭიროებს მოვლის სწორ დონისძიებებს, რათა მივიღოთ მოსავლის სათანადო ხარისხი და შესაბამისი პროდუქტიულობა. შედეგები უკვე აშკარაა - წლებიდან წელს მოსავალი გამოირჩევა ხარისხით და პროდუქტიულობით, ამას დავინახავთ ყველა. ვფიქრობთ, რომ საქართველოს მთავრობის მხრიდან, უშუალოდ თხილის მწარმოებელ ფერმერებზე გაწეულმა დახმარებამ, შედეგი გამოიღო. ამ მხარდაჭერის

გათვალისწინებით, ძალიან კარგ მოსავალს ველოდებით.

ნებისმიერი თემის პოლიტიკურ ჭრილში გადაყვანა ახალი არ არის. ჩვენ კიდევ ერთხელ ვაცხადებთ, რომ გარკვეული ტიპის სპეკულაციებზე აყოლა უადგილოა. ჩვენ გვაქვს წარმატებული პროექტი, რომლის ფარგლებშიც უპრეცედენტო დახმარება გაეწია მეთხილეობის დარგს. ფერმერებს საშუალება ჰქონდათ, შეეძინათ შესაბამისი საშუალებები თხილის მოვლისა და მოყვანისთვის, რაც მათ უმეტესობამ გამოიყენა და მიიღო მეტი მოსავალი, ვიდრე წინა წლებში. ხაზგასმით შემიძლია ვთქვა, ხარისხიან თხილის რეალიზების პრობლემა არ არსებობს“, - აღნიშნა თენგიზ ნასარიძემ.

**მთავრობის
გადაწყვეტილებით,
არასტანდარტულ
ვაშლზე სახელმწიფო
სუბსიდიას გასცემს**

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ, გორში, არასტანდარტული ვაშლის რეალიზაციის ხელშეწყობის საკოორდინაციო შტაბი გახსნა და სამუშაო შეხვედრა გამართა.

შეხვედრას შიდა ქართლის სახელმწიფო რწმუნებულის მოადგილე სიმონ გულედანი, გორის მერი ვლადიმერ ხინჩეგაშვილი, ვაშლის გადამამუშავებელი საწარმოების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ. აღსანიშნავია, რომ საკოორდინაციო შტაბში 40-ზე მეტი ადგილობრივი ახალგაზრდა დასაქმდა.

„ჩვენ წლებია ვეხმარებით ფერმერებს არაერთი მიმართულებით, მათ შორის არის ვაშლის მოსავლის დაბინავება. მოსავლის აღების პროცესი უკვე იწყება და როგორც გასულ წელს, წელსაც, მთავრობის გადაწყვეტილებით, ისეთ ვაშლებზე, რომლის ბაზარზე რეალიზაცია ვერ განხორციელდება, გაიცემა სუბსიდია. შარშან, ამ პროგრამის ფარგლებში, დაახლოებით, 70 ათასი ტონა არასტანდარტული ვაშლი გადამამუშავდა

და დაახლოებით, 20 მილიონ ლარამდე შემოსავალი მიიღეს ამ გზით ფერმერებმა, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

როგორც შიდა ქართლის სახელმწიფო რწმუნებულის მოადგილემ, სიმონ გულედანმა აღნიშნა, გორში, საკოორდინაციო ჯგუფმა, რომელიც მომდევნო რამდენიმე თვის განმავლობაში, არასტანდარტული ვაშლის ორგანიზებულ ჩაბარებას უზრუნველყოფს, უკვე დაიწყო მუშაობა. აღნიშნული პროგრამა კი, ფერმერებს მოყვანილი პროდუქციის რეალიზებას გაუადვილებს.

სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, სოფლის განვითარების სააგენტო 1 კვ არასტანდარტულ ვაშლზე 10 თეთრის ოდენობის სუბსიდიას გასცემს. სახელმწიფო სუბსიდიას მიიღებენ ხილის გადამამუშავებელი ის კომპანიები, რომლებიც 2023 წლის 15 დეკემბრამდე, ფერმერებისგან 1 კვ არასტანდარტულ ვაშლს არანაკლებ 24 თეთრად შეისყიდნენ. სახელმწიფო პროგრამაში, საქართველოს მასშტაბით, 20-მდე საწარმო ჩაერთო. წელს, ვაშლის მოსავლის საპროგნოზო მაჩვენებელი - 120 ათასი ტონაა. სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, სავარაუდოდ, 50 ათასი ტონა არასტანდარტული ვაშლის გადამამუშავება იგეგმება.

**კენკროვანი
კულტურების
შესანახი მაცივრების
მოსაწყობად ახალი
პროგრამა იწყება**

საქართველოს მთავრობის სხდომაზე მიღებული გადაწყვეტილებით, სახელმწიფო პროგრამა „სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისთვის კენკროვანი კულტურების შესანახი მაცივრების თანადაფინანსება“ განხორციელდება.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის, ოთარ შამუგიას განცხადებით, ბოლო წლების განმავლობაში, პროგრამის „დანერგე მომავალი“ მეშვეობით, 2,500 ჰა-ზე მეტი ფართობზე გაშენდა მოცვის კულტურა. მომავალ წლებში, საპროგნოზო მოსავალი, დაახლოებით, 20-25,000 ტონას შეადგენს. აღსანიშნავია, რომ მიმდინარე წლის 7 თვის მონაცემებით, საქართველოდან განხორციელდა 18 მლნ აშშ დოლარზე მეტი ღირებულების 3,000 ტონა მოცვის ექსპორტი, რაც გასული წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელს 118%-ით აღემატება.

„სახელმწიფოს მხარდაჭერით გაშენებული ბაღების სრულ მსხმოიარობაში შესვლის შემდგომ, ჩვენ გვექნება მოცვის საკმაოდ დიდი მოსავალი. რაც, რა თქმა უნდა, გახდება დასავლეთ საქართველოში ფერმერებისთვის ერთ-ერთი ძირითადი შემოსავლის წყარო. მოგეხსენებათ, რომ კენკროვანი კულტურები მალფუჭებადია, შესაბამისად, მნიშვნელოვანია, ამავდროულად ხელი შევუწყოთ ფერმერებს შექმნან

სამაცივრე მეურნეობები, სადაც შეინახავენ მოსავალს და შემდგომ, მის რეალიზაციას ეტაპობრივად მოახდენენ. ვფიქრობ, ეს პროგრამა მცირე და საშუალო ფერმერებისათვის, მნიშვნელოვანი ხელშეწყობა იქნება, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ.

სახელმწიფო პროგრამას სოფლის განვითარების სააგენტო განახორციელებს. დაფინანსდება არანაკლებ 30 ტონა მოცულობის პროდუქციის შენახვაზე გათვლილი შესანახი მაცივრები. ერთ პოტენციურ ბენეფიციარზე თანადაფინანსება განისაზღვრა შესანახი მაცივრის ღირებულების არაუმეტეს 70%-ით, არაუმეტეს 250,000 ლარის ოდენობით.

პროგრამაში მონაწილეობის მისაღებად, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს ან/და მის არანაკლებ ხუთ მეპაიეს, სააგენტოს მიერ განხორციელებული პროექტების/პროგრამების ფარგლებში, ერთ მუნიციპალიტეტში, უნდა ჰქონდეს არანაკლებ 10 ჰექტარზე გაშენებული ლერჯი მოცვის, მაცვლის, ჟოლოს ბაღი.

2023 წლის 7 თვის მონაცემებით, საქართველოდან აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტის ღირებულებამ 787.5 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელს 27.7%-ით აღემატება.

საქართველოდან ევროკავშირში ექსპორტირებულია 89.0 მლნ აშშ დოლარის ღირებულების აგროსასურსათო პროდუქცია, რაც 2022 წლის

ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელთან შედარებით, 2.2%-ით მეტია. გაზრდილია სასმელების, ცოცხალი ცხოველ-

ბისა და სხვა პროდუქციის ექსპორტიც. განსაკუთრებული ზრდა ფიქსირდება სპირტიანი სასმელების, ღვინის, უალკოჰოლო გაზიანი სასმელების, მოცვის და დაკონსერვებული ხილის მიმართულებით. 2023 წლის 7 თვის მონაცემები (იანვარი-ივლისი) ასეთია:

- ღვინის ექსპორტის ღირებულება - 150.5 მლნ აშშ დოლარი (24.3%-იანი ზრდა);
- სპირტიანი სასმელების ექსპორტის ღირებულება - 98.8 მლნ აშშ დოლარი (46.1%-იანი ზრდა);
- მინერალური და მტკნარი წყლების ექსპორტის ღირებულება - 77.1 მლნ აშშ დოლარი (38.2%-იანი ზრდა);
- უალკოჰოლო გაზიანი სასმელების ექსპორტის ღირებულება - 67.1 მლნ აშშ დოლარი (62.5%-იანი ზრდა);
- მოცვის ექსპორტის ღირებულება - 18.2 მლნ აშშ დოლარი (118%-იანი ზრდა);
- ცოცხალი მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ექსპორტის ღირებულება - 36.0 მლნ აშშ დოლარი (65%-იანი ზრდა);

- ცოცხალი ცხვრის ექსპორტის ღირებულება - 15.3 მლნ აშშ დოლარი (66%-იანი ზრდა);
- თევზის ცხიმის ექსპორტის ღირებულება - 15.2 მლნ აშშ დოლარი (35%-იანი ზრდა);
- ხილისა და ბოსტნეულის წვენების ექსპორტის ღირებულება - 9.7 მლნ აშშ დოლარი (38%-იანი ზრდა);
- დაფინის ექსპორტის ღირებულება - 9.0 მლნ აშშ დოლარი (21%-იანი ზრდა);
- ლოკოვინის ექსპორტის ღირებულება - 368.3 ათასი აშშ დოლარი (49%-იანი ზრდა);

აღსანიშნავია, რომ 2023 წლის 7 თვის მონაცემებით, თაფლის ექსპორტი (ექსპორტის ღირებულება 390 ათასი აშშ დოლარი) 12 ქვეყანაში განხორციელდა და ძირითადად, საქსპორტო ბაზარს ევროკავშირის წევრი ქვეყნები (ჩეხეთი, საფრანგეთი, გერმანია) წარმოადგენდნენ. 2023 წლის 7 თვის მონაცემებით, საქართველოდან აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტი განხორციელდა აშშ-ში, ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში, თურქეთში, აზერბაიჯანში, სომხეთში, უკრაინაში, ჩინეთში, რუსეთსა და სხვა ქვეყნებში.

ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ სპეციალური დანიშნულების ავტოპარკი სრულად განაახლა

სპეციალური დანიშნულების ახალი ტექნიკა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ შამუგიამ, მცხეთა-მთიანეთის სახელმწიფო რწმუნებულთან დავით ნოზაძესთან ერთად დაათვალიერა.

„ჩვენ ვაგრძელებთ ჩვენი სამსახურების ტექნიკით სრულად აღჭურვის პროცესს. ეროვნულ სატყეო სააგენტოს ახალ სპეცტექნიკასა და მაღალი გამავლობის ავტომანქანებზე, დაახლოებით, რვა მილიონი ლარი იქნა მიმართული. აქედან, ნაწილი

სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ნაწილი კი, ჩვენი პარტნიორი დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით არის დაფინანსებული. აღნიშნული ტექნიკა ძალიან მნიშვნელოვანია იმისთვის, რომ სატყეო სააგენტომ უფრო ეფექტიანად შეასრულოს სამეურნეო საქმიანობა, განახორციელოს შესაბამისი სატყეო გზების გაყვანის სამუშაოები, რათა ხანძრის ან სხვა საჭიროების შემთხვევაში, ჩვენ ოპერატიულად შევძლოთ შესაბამისი სამსახურების მობილიზება. ახალი ტექნიკით აღჭურვის პროცესი მომავალშიც გაგრძელდება“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

37 ერთეული „პიკაპის“ ტიპის მაღალი გამავლობის და 22 ერთეული სპეციალური დანიშნულების ტექნიკა 9 რეგიონულ სატყეო სამსახურში გადანაწილდება. სპეცტექნიკით სააგენტო უზრუნველყოფს ისეთი სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებების ეფექტიანად განხორციელებას, როგორცაა ტყის-მოვლა აღდგენა, ხე-ტყის დამზადება, სატყეო გზების მოწყობა-რეაბილიტაცია და სახელ-

მწიფო ტყის ტერიტორიების მონიტორინგი. აღსანიშნავია, რომ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მთავარი პრიორიტეტული მიმართულებებია ტყეების სანიტარიული მდგომარეობის გაუმჯობესება, ტყის ინვენტარიზაცია, მართვის გეგმების მომზადება და მრავალმიზნობრივი ტყისარგებლობა, ასევე, თანამშრომელთა სოციალური გარანტიები და სამუშაო პირობების გაუმჯობესება.

ბოლო პერიოდში, ტყის მოვლისა და აღდგენის ღონისძიებების მასშტაბები მნიშვნელოვნად გაიზარდა, განვითარდა სატყეო ინფრასტრუქტურა საქმიანი ეზოებისა და სატყეო გზების სახით. სატყეო სამსახურების ოფისების რეაბილიტაცია თითქმის ყველა რეგიონში დასრულებულია, ხოლო რაჭა-ლეჩხუმ ქვემო სვანეთსა და სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონებში სატყეო სამსახურის ახალი ოფისები აშენდა, რაც ადგილობრივი მოსახლეობისთვის სატყეო სააგენტოს სერვისებით უკეთ სარგებლობას უზრუნველყოფს.

ისრაელის საელჩოს დაფინანსებით, სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის წილკნის ბაზაზე, თანამედროვე ტიპის სათბური აშენდა

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ, ისრაელის ქნესეთის სპიკერმა, ამირ ოჰანამ და ისრაელის ელჩმა საქართველოში ჰადას ესტერ მეიცადმა სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის წილკნის ერთწლოვანი კულტურების საცდელ-სადემონტრაციო ბაზაზე, ისრაელის საელჩოს დაფინანსებით აშენებული თანამედროვე ტექნოლოგიის სათბური გახსნეს. ახალი სათბური, ჰიდროპონიკის ტექნოლოგიითა აღჭურვილი და მისი საერთო ღირებულება 95 000 აშშ დოლარია. ჰიდროპონიკის სისტემა სოფლის მეურნეობის ინოვაციური ტექნოლოგიაა, რომელიც კულტურების ნიადაგის გარეშე მოყვანას ითვალისწინებს.

ახალი სათბური, რომელიც თანამედროვე ტექნოლოგიებით არის აღჭურვილი. სათბური საშუალებას მოგვცემს, ჩვენმა ფერმერებმა ჰიდროპონიკის ტექნოლოგიის მეშვეობით პროდუქციის წარმოების შესახებ მეტი ცოდნა მიიღონ, რაც გაზრდის მათ პროდუქტიულობას და მოუტანს უფრო მეტ შემოსავალს“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა.

ორი ქვეყნის თანამშრომლობის გრძელვადიანი პროექტის მიზანი, მთელს რეგიონში, სადემონტრაციო ჰაბის ჩამოყალიბებაა, სადაც აგრონომები და ექსპერტები ისრაელიდან, საქართველოდან და მეზობელი ქვეყნებიდან, შეძლებენ ცოდნისა და გამოცდილების გაზიარებას, ასევე სტუდენტებისა და დაინტერესებული ფერმერების გადამზადებას.

„ჩვენ ვაფასებთ ორ ქვეყანას შორის ურთიერთობებს, რომელიც 2600 წელს ითვლის. ეს არის შესანიშნავი შესაძლებლობა ვიმუშაოთ ერთად უკეთესი მომავლისთვის. ეს არის სწორედ ის, რასაც ჩვენ აქ დღეს ვაკეთებთ“, - განაცხადა ისრაელის ქნესეთის სპიკერმა.

სათბურის მშენებლობა MASHAV-ის პროგრამის ფარგლებში განხორციელდა. MASHAV-ი ისრაელის საგარეო საქმეთა სამინისტროს საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარების სააგენტოა, რომელიც 1992 წელს, საელჩოს გახსნისთანავე ამოქმედდა. დღემდე, საქართველოსა და ისრაელში, MASHAV-ის პროფესიული ტრენინგ კურსები, საქართველოდან, 1600-ზე მეტმა სპეციალისტმა გაიარა.

სტუმრებმა, წილკნის ბაზაზე, დაათვალიერეს პროფესორ ივანე სარიშვილის სახელობის ნიადაგის კვლევის ლაბორატორიაც, სადაც 2017 წლიდან, მიმდინარეობს ნიადაგის სრულყოფილი კვლევა, რომლის საფუძველზეც სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობისთვის ნიადაგის შეფასება და მისი ნაყოფიერების დონის განსაზღვრა ხდება.

„საქართველოში ვიზიტით მყოფ ისრაელის ქნესეთის სპიკერს, სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ბაზაზე ვუმასპინძლეთ. ისრაელთან, სოფლის მეურნეობის მიმართულებით, ძალიან კარგი თანამშრომლობა გვაკავშირებს. MASHAV-ის პროგრამის ფარგლებში, წლების განმავლობაში, 1600-ზე მეტი ჩვენი მოქალაქე გადამზადდა და ახლა, სპიკერთან ერთად, მათი მხარდაჭერით, გავხსენით

ოთარ შამუგია: „მნიშვნელოვანი წინსვლა გვაქვს, როგორც გარემოს დაცვის, ისე სოფლის მეურნეობის განვითარების კუთხით და, ვფიქრობ, ამ შედეგს წლის ბოლოს შესაბამისი შეფასება ექნება“

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი **ოთარ შამუგია** საქართველოში ნიდერლანდების სამეფოს ახალ ელჩ მელინე არაკელიანს შეხვდა. გაცნობითი ხასიათის შეხვედრაზე მხარეებმა საქართველოს მიერ სოფლის მეურნეობისა და გარემოს დაცვის მიმართულებით მიღწეული პროგრესი, ქვეყანაში ამ კუთხით არსებული გამოწვევები და ორ ქვეყანას შორის სამომავლო თანამშრომლობის პერსპექტივები განიხილეს.

ოთარ შამუგიამ ნიდერლანდების სამეფოს ელჩს საქართველოში დიპლომატიური მისიის დაწყება მიულოცა და წარმატებები უსურვა.

„საქართველოსთვის ნიდერლანდების სამეფოს გამოცდილების გაზიარება, როგორც სოფლის მეურნეობის, ისე გარემოს დაცვის კუთხით, ძალიან მნიშვნელოვანია. ბოლო წლების განმავლობაში, საქართველოში სოფლის მეურნეობის სექტორს განსაკუთრებული მხარდაჭერა აქვს. სახელმწიფოს

მხრიდან 10-ზე მეტი პროგრამა ხორციელდება და, რა თქმა უნდა, გვაქვს ახალი ინიციატივებიც. შედეგად, ყოველწლიურად, აგროსასურსათო პროდუქციის წარმოება დაახლოებით 10-12%-ით იზრდება; გასულ წელთან შედარებით, ექსპორტის მაჩვენებელი დაახლოებით 25%-ით გაიზარდა; 100-მდე ქვეყანაში ვახორციელებთ აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტს. რაც შეეხება გარემოს დაცვის მიმართულებას, არაერთი მნიშვნელოვანი კანონი მივიღეთ სამრეწველო ემისიების, წყლის რესურსების მართვის, რადიაციული უსაფრთხოების, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის მიმართულებით. მინდა აღვნიშნო, რომ ჩვენთვის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტი ასოციაციის ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებაა; მნიშვნელოვანი წინსვლა გვაქვს როგორც გარემოს დაცვის, ისე სოფლის მეურნეობის განვითარების კუთხით

და, ვფიქრობ, ამ შედეგს წლის ბოლოს შესაბამისი შეფასება ექნება“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

ნიდერლანდების სამეფოს ელჩმა საქართველოში მელინე არაკელიანმა აღნიშნა, რომ ბოლო წლების განმავლობაში საქართველოსა და ნიდერლანდების სამეფოს როგორც სოფლის მეურნეობის, ისე არაერთი სხვა მიმართულებით აქვთ საკაჭრო ურთიერთობები და მნიშვნელოვანია, რომ ეს თანამშრომლობა მომავალში კიდევ უფრო აქტიური გახდეს. ელჩის განცხადებით, როგორც ნიდერლანდების სამეფოსთვის, ისე საქართველოსთვის აგრარული პროდუქციის წარმოება აქტუალურია და ამ მიმართულებით ორ ქვეყანას ერთმანეთისთვის ძალიან საჭირო გამოცდილების გაზიარება შეუძლია.

მხარეებს შორის შეხვედრაზე საუბარი შეეხო საქართველოში ბაზრის დივერსიფიკაციის საკითხს, ატმოსფერული ჰაერის გაუმჯობესების მიმართულებით გადადგმულ ნაბიჯებს და კლიმატის ცვლილების შედეგად წარმოქმნილ გამოწვევებთან გამკლავების გზებს.

საქართველოსა და უზბეკეთის რესპუბლიკას შორის სოფლის მეურნეობის მიმართულებით სამეცნიერო-კვლევითი მიმართულებით თანამშრომლობა ღრმავდება

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე იური ნოზაძე უზბეკეთის რესპუბლიკის დელეგაციის წევრებს შეხვდა. დელეგაციას აკადემიკოს მ. მირზაევის სახელობის მეტალობის, მევენახეობისა და მეღვინეობის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორი ულუგბეკ აბდუგანიევი ხელმძღვანელობდა.

როგორც უზბეკეთის რესპუბლიკის დელეგაციის ხელმძღვანელმა, ულუგბეკ აბდუგანიევმა შეხვედრაზე აღნიშნა, ბოლო წლებში, უზბეკეთში აქტიურად ვითარდება მევენახეობა-მეღვინეობის დარგი; უზბეკური მხარისთვის საქართველოს გამოცდილების გაზიარება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იქნება.

შეხვედრაზე საუბარი შეეხო საქართველოსა და უზბეკეთის რესპუბლიკის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებს შორის მევენახეობა-მეღვინეობის, მეაბრეშუმეობის და მეჩაიეობის მიმართულებით თანამშრომლობის გაღრმავების საკითხებს.

ვიზიტის ფარგლებში, უზბეკეთის რესპუბლიკის დელეგაციამ სამუშაო შეხვედრებს გამართა. სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის, ღვინის ეროვნული სააგენტოსა და სურსათის ეროვნული სააგენტოს წარმომადგენლებთან.

შეხვედრას ესწრებოდნენ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამისი სამსახურების წარმომადგენლები

ალსანიშნავია, რომ ორ ქვეყანას შორის სხვადასხვა მიმართულებით, მათ შორის სოფლის მეურნეობის კუთხით თანამშრომლობის გაღრმავებაზე შეთანხმება, საქართველოში უზბეკეთის რესპუბლიკის პრემიერ-მინისტრის ვიზიტის (17-18 ივლისი) ფარგლებში შედგა.

სოლომონ პავლიაშვილი: „სახელმწიფოსთვის კლიმატის ცვლილებებთან დაკავშირებული გამოწვევების პრევენცია ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტია“

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე სოლომონ პავლიაშვილი მსოფლიო ბანკის გუნდის წარმომადგენლებს შეხვდა. შეხვედრაზე მხარეებმა გარემოსდაცვითი და კლიმატის საკითხები, საქართველოში ამ მიმართულებით არსებული გამოწვევები და სამომავლო თანამშრომლობის გზები განიხილეს.

სოლომონ პავლიაშვილმა მსოფლიო ბანკის გუნდს წლების განმავლობაში გაწეული მხარდაჭერისთვის მადლობა გადაუხადა და განაცხადა, რომ მსოფლიოს ბანკთან თანამშრომლობის შედეგად საქართველოში არაერთი პროექტი განხორციელდა, რაც მწვანე გარდაქმნისა და მდგრადი განვითარების მიზნების მისაღწევად ქვეყნისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია.

„საქართველოს მთავრობისთვის გარემოს დაცვა, კლიმატის ცვლილებებთან დაკავშირებული გამოწვევების პრევენცია ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტია. ამისათვის დამტკიცდა კლიმატის ცვლილების სტრატეგია და შესაბამისი სამოქმედო გეგმა, რომლის შუალედური შეფასება 2023 წლის დასასრულს იგეგმება, ასევე მივიღეთ საქართველოს გრძელვადიანი დაბალემისიანი განვითარების კონცეფცია და ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის (NDC) დოკუმენტი. აღსანიშნავია, რომ ამ ეტაპზე გავროს განვითარების პროგრამის მხარდაჭერით, საქართველო მუშაობს კლიმატის ცვლილებებისადმი მედეგი პოლიტიკის და ადრეული შეტყობინების სისტემების დანერგვის მიმართულებით. ამასთან ერთად, საქართველო ეტაპობრივად გადადის ატმოსფერული

ჰაერის ხარისხის მართვის ევროპულ სისტემაზე“, - განაცხადა სოლომონ პავლიაშვილმა.

მსოფლიო ბანკის გუნდის ხელმძღვანელმა პაოლა აგოსტინმა აღნიშნა, რომ ქართულ მხარესთან ერთად გარემოსდაცვითი და კლიმატის საკითხებზე მუშაობა პრიორიტეტულია.

შეხვედრაზე საუბარი შეეხო მწვანე ზრდის სტრატეგიას, საქართველოს მწვანე ეკონომიკის პოტენციალსა და შესაძლებლობებს, კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული კატასტროფების რისკის შემცირების გზებს, კლიმატთან დაკავშირებული საჯარო ხარჯების დადგენის, გაზომვისა და მონიტორინგის პროცესს, ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესებისთვის და ავტორანსპორტიდან ჰაერის დაბინძურების შესამცირებლად, ქვეყანაში გატარებულ რეფორმებს. შეხვედრაზე მხარეებმა ასევე ისაუბრეს მსოფლიო ბანკის შავი ზღვის პროექტზე, რომლის ფარგლებშიც საქართველოსა და თურქეთში შავი ზღვის პლასტიკური ნარჩენებით დაბინძურების დიაგნოსტიკა და დაბინძურებასთან ბრძოლის გზების გამოვლენის ღონისძიებები განხორციელების ფაზაშია.

შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამისი სამსახურების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

„მისალმებელია, რომ ჩვენ ქვეყნებს შორის სოფლის მეურნეობის მიმართულებით თანამშრომლობა ღრმავდება, რაც ბიძგს მისცემს მომავალში კიდევ უფრო გააქტიურდეს ურთიერთობები. ჩვენ შევძლებთ ერთმანეთს გავუზიაროთ აგრარული დარგის სხვადასხვა მიმართულებით არსებული წარმატებული გამოცდილება, რაც ორივე მხარისთვის სასარგებლო და ეფექტიანი იქნება“, - აღნიშნა იური ნოზაძემ.

საქართველოს კარლამენტმა „ერუშეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონპროექტი მესამე მოსმენით მიიღო

კანონპროექტი საქართველოს პარლამენტს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, ნინო თანდილაშვილმა წარუდგინა. კანონპროექტში ცვლილება ერუშეთის ეროვნულ პარკში განხორციელებული სადემარკაციო სამუშაოების შედეგად იქნა შეტანილი.

აღსანიშნავია, რომ სადემარკაციო სამუშაოები ყოველი ახალი დაცული ტერიტორიის შექმნის ან გაფართოების შემდეგ ხორციელდება.

ერუშეთის ეროვნული პარკი ახალციხის და ასპინძის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე 2021 წელს დაარსდა. დემარკაციის შედეგად დაზუსტდა დაცული ტერიტორიების საზღვრები, გაიმიჯნა საზღვრებში მოხვედრილი მოსახლეობის დაურეგისტრირებელი მიწის ნაკვეთები, დაცული

ტერიტორიისთვის არატიპური ინფრასტრუქტურული ობიექტები, ასევე, კერძო საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთები.

ზუსტი საზღვრების დადგენა შესაძლებლობას აძლევს ადგილობრივ მოსახლეობას, საკუთრებაში დაირეგისტრირონ და სურვილისამებრ განკარგონ მათ მფლობელობაში არსებული მიწის ნაკვეთები, რომლებიც ეროვნული პარკის გაფართოების შედეგად პარკის საზღვრებში იყო მოხვედრილი.

დემარკაციის პროცესი საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 23 ივნისის N414 დადგენილების - „დაცული ტერიტორიების დემარკაციის განხორციელების წესის დამტკიცების თაობაზე“ შესაბამისად და ადგილობრივ მოსახლეობასთან მჭიდრო თანამშრომლობით ხორციელდება.

მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების (მგვ) შესრულებასთან დაკავშირებული საკითხები და არსებული გამოწვევები განიხილა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე სოლომონ პავლიაშვილმა მგვ-ს დაქვემდებარებული პროდუქტის მწარმოებელი/იმპორტიორი კომპანიების წარმომადგენლებთან შეხვედრაზე.

მინისტრის მოადგილემ მგვ-ის შესრულების კუთხით განხორციელებული სამუშაოები და მიღწეული შედეგები პოზიტიურად შეაფასა და ორგანიზაციების წარმომადგენლებს არსებული გამოწვევების დაძლევაში მხარდაჭერა აღუთქვა.

„მგვ-ს დაქვემდებარებული პროდუქტის ნარჩენების შეგროვება აქტიურად მიმდინარეობს. შედეგები არის პოზიტიური, თუმცა კვლავ რჩება გამოწვევები, მათ შორის ერთ-ერთი ძირითადი არის გადამმუშავებელი საწარმოების ნაკლებობა. ცირკულარული ეკონომიკის დანერგვისთვის, მწვანე ეკონომიკის წახალისებისთვის გადამმუშავებელი საწარმოების არსებობა

ძალიან მნიშვნელოვანია. მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების მქონე ორგანიზაციების მხრიდან ამ კუთხით მზაობა არსებობს, თუმცა, რა თქმა უნდა, აუცილებელია სახელმწიფოს მხარდაჭერა, დონორების მოზიდვა. გასათვალისწინებელია, რომ ეს პირველი წელია და დარწმუნებული ვარ, საქართველოს მთავრობის მხარდაჭერით, მგვ ორგანიზაციებთან ერთად, შევძლებთ მომავალი წლისთვის შედეგები კიდევ უფრო პოზიტიური იყოს“, - განაცხადა სოლომონ პავლიაშვილმა.

როგორც შეხვედრაზე ნარჩენების მართვის ასოციაციის აღმასრულებელმა დირექტორმა, ვანო

მთვრალაშვილმა აღნიშნა, მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების შესრულებასთან დაკავშირებული შედეგები მიმდინარე წლის ბოლომდე კიდევ უფრო გაუმჯობესდება. იმ გეგმების შესასრულებლად კი, რაც მგვ ორგანიზაციებს აქვთ, საჭიროა მიზანმიმართული მუშაობა და გადამმუშავებელი ინდუსტრიის შექმნის საქმეში ორგანიზაციების აქტიური ჩართულობა.

შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამისი სამსახურების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

აღსანიშნავია, რომ 2022 წლიდან, მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულებას დაქვემდებარებულ პროდუქტის მწარმოებლებს გარკვეული ვალდებულებები დაეკისრათ, რაც გულისხმობს: მგვ-ის ელექტრონულ რეესტრში რეგისტრაციის გავლას, მგვ ორგანიზაციის წევრობას და შემოტანილი პროდუქტის ნარჩენების შემდგომი მართვის საკითხზე ვალდებულების აღებას. ასევე, მგვ ვალდებულებას დაქვემდებარებული პროდუქტის დისტრიბუტორები ვალდებულნი არიან, ბაზარზე არ განათავსონ იმ მწარმოებლების მიერ მოწოდებული პროდუქტები, რომლებიც არ არიან რეგისტრირებული მგვ რეესტრში და არ არიან მგვ ორგანიზაციის წევრები.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და აჭარის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ორგანიზებით, აკვაკულტურის დარგში არსებული გამოწვევები და სამომავლო პერსპექტივები ქობულეთში, თევზის მწარმოებელ ფარმერებთან სამუშაო შეხვედრაზე განიხილეს. ღონისძიება საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების უწყებათაშორის საკოორდინაციო საბჭოსა და სამოქალაქო კომიტეტის ურთიერთთანამშრომლობის ფარგლებში, აკვაკულტურის განვითარების ასოციაციის „ფორაჯი“ ინიციატივით გაიმართა.

შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე თენგიზ ნასარიძე, აჭარის ა/რ სოფლის მეურნეობის მინისტრი ზაზა შავაძე ესწრებოდნენ.

„ქვეყანაში აკვაკულტურის განვითარება და ამ მიმართულებით საქმიანობის გააქტიურება ჩვენთვის ერთ-ერთი პრიორიტეტია. უკვე მივიღეთ კანონი აკვაკულტურის შესახებ და შევიმუშავეთ ნორმატიული ბაზა, რაც ხელს შეუწყობს დარგის ეფექტიან განვითარებას. ქვეყანას აქვს რესურსი,

როგორც მტკნარი წყლის, ასევე საზღვაო სივრცეში აკვაკულტურის განვითარების. უნდა აღინიშნოს, რომ ქვეყნის სასურსათო უსაფრთხოების და თვითუზრუნველყოფის კუთხით, აკვაკულტურას შეუძლია მნიშვნელოვანი როლი შეასრულოს, ამასთან მას კარგი საექსპორტო პოტენციალიც გააჩნია“, - აღნიშნა თენგიზ ნასარიძემ.

როგორც შეხვედრაზე აჭარის ა/რ სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ზაზა შავაძემ აღნიშნა, მნიშვნელოვანია სახელმწიფო უწყებებსა და დარგო-

ბრივ ფერმერებს შორის აქტიური კომუნიკაცია, რათა ზუსტად მოხდეს აკვაკულტურის დარგში არსებული საჭიროებების იდენტიფიცირება, პოტენციალის განსაზღვრა და არსებული გამოწვევების დაძლევისთვის, ეფექტიანი ღონისძიებების შექმნა. ეს მნიშვნელოვნად წაადგება ქვეყანაში აკვაკულტურის მდგრად განვითარებას.

შეხვედრაზე დარგში არსებული საკანონმდებლო სიახლეები, აკვაკულტურის განვითარების პერსპექტივები და გამოწვევები განიხილეს. საუბარი შეეხო ქვეყანაში აკვაკულტურის დარგის მდგრადი განვითარების უზრუნველყოფისთვის, ყველა ჩართული მხარის (სახელმწიფო, კერძო სექტორი და ბიზნესი) აქტიური თანამშრომლობის და დარგის განვითარების ერთიანი ხედვის ჩამოყალიბების მნიშვნელობას. აღინიშნა, რომ საქართველოში აკვაკულტურას განვითარების დიდი პოტენციალი გააჩნია და დარგის სწრაფი განვითარებისა და ეკონომიკური საქმიანობის სტიმულირებისთვის, მისი მაქსიმალურად გამოყენება უნდა მოხდეს.

შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, აჭარის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და დარგობრივი ასოციაციების წარმომადგენლები და რეგიონის თევზის მწარმოებელი ფერმერები ესწრებოდნენ.

კორეაში გამართულ საერთაშორისო ღვინის ფესტივალზე, საქართველო საპატიო სტუმრის სტატუსით მონაწილეობდა

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, კორეის რესპუბლიკის ქალაქ დეჯონში საერთაშორისო ფესტივალზე "Daejeon International Wine Festival" ქართული ღვინის 15 მწარმოებლის, როგორც დიდი კომპანიების, ასევე მცირე მარნების ღვინო იყო წარმოდგენილი.

რომელებს შეფასებით, სამხრეთ კორეის ბაზარი, ჩინეთთან და იაპონიასთან ერთად, ქართული ღვინისთვის პერსპექტიული ბაზარია.

კორეის რესპუბლიკაში ქართული ღვინის პირველი წარდგენა 2015 წელს გამოფენაზე „Seoul Interenational Wines and Spirits Expo“ გაიმართა.

ფესტივალის ფარგლებში, ქართული ღვინის სადამო აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) სოფლის მეურნეობის პროგრამის და ღვინის ეროვნულ სააგენტოს შორის გაფორმებული თანამშრომლობის მემორანდუმის ფარგლებში გაიმართა. მასში მონაწილეობა მიიღეს ადგილობრივმა იმპორტიორებმა, როგორც საცალო და საბითუმო ქსელების, ასევე ღვინის ბარებისა და მაღაზიების წარმომადგენლებმა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან, ღვინის ეროვნულ სააგენტოსთან და კერძო სექტორის წარმომადგენლებთან განხილვის, ასევე, საქართველოს ღვინის ექსპორტის სტატისტიკისა და ტენდენციების ანალიზის საფუძველზე, USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამის ფარგლებში, ქართული ღვინის ექსპორტის დივერსიფიკაციისთვის პრიორიტეტულ ბაზრებად განისაზღვრა შეერთებული შტატები, გერმანია და სამხრეთ კორეა.

საქართველო წელს ფესტივალზე საპატიო სტუმრის სტატუსით მონაწილეობდა.

ფესტივალს კორეის რესპუბლიკაში საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი თარაშ პაპასქუა დაესწრო.

მსგავსი ტიპის მასშტაბურ ღონისძიებებზე ქართული ღვინის წარდგენა ემსახურება ქართული ღვინის საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიკაციას.

სამდლიანი გამოფენის ფარგლებში, ქართველ ღვინის მწარმოებლებს შესაძლებლობა ჰქონდათ საკუთარი პროდუქცია წარედგინათ ადგილობრივი ღვინის პროფესიონალებისთვის, რაც ქართული ღვინით დაინტერესებისა და შემდგომში გაყიდვების ზრდის ერთ-ერთი წინაპირობაა. გამოფენაში მონაწილე ქართული ღვინის მწა-

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ქართული ღვინის დეგუსტაცია ამსტერდამში გაიმართა

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით და ქართული ღვინის იმპორტიორი კომპანიის „Bleeker Wijnimport“ ორგანიზებით, ნიდერლანდების სამეფოს დედაქალაქ ამსტერდამში ქართული ღვინის დეგუსტაცია გაიმართა.

ღვინის ექსპერტები დაესწრნენ: სომელიეები, კომერციული, HoReCa და მედია სექტორის წარმომადგენლები, ჯამში 150-მდე ადამიანი. ღონისძიებას, ასევე დაესწრო საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი ნიდერლანდების სამეფოში დავით სოლომონია.

ქართული ღვინის წარდგენა გაიმართა ორ ნაწილად: ზოგადი პრეზენტაცია, სადაც მოწვეულმა სტუმრებმა მიიღეს ინფორმაცია საქართველოს მევენახეობის რეგიონების, ვაზის ჯიშების მრავალფეროვნების, ღვინის დაყენების ტექნოლოგიების და სხვა საკითხების შესახებ და მეორე ნაწილი იყო უშუალოდ ქართული ღვინის დეგუსტაცია (WalkAround Tasting). საკუთარი პროდუქცია სტუმრებს თავად ღვინის მწარმოებელი კომპანიების წარმომადგენლებმა გააცნეს.

აღნიშნული ღონისძიების ფარგლებში, რომელიც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ქართული ღვინის ცნობადობისა და საექსპორტო პოტენციალის ზრდის კუთხით, წარმოდგენილი იყო 20-მდე ქართული ღვინის კომპანიის, საშუალო და მცირე მარნების პროდუქცია.

ქართული ღვინის დეგუსტაციას ადგილობრივი

პომპეის არქეოლოგიურ პარკში ვაზის ქართული ჯიშებისგან ექსპერიმენტული ვენახი გაშენდა

მიმდინარე წლის სექტემბერში, იტალიაში, პომპეის არქეოლოგიურ პარკში გაიმართა მასშტაბური ღონისძიება სახელწოდებით „ანტიკური პომპეის ყოფა-ცხოვრებისა და ღვინის შესახებ“, რომლის ფარგლებშიც, ჩატარდა სამეცნიერო კონფერენცია და ქართული და იტალიური ღვინოების გამოფენა-დეგუსტაცია.

არქეოლოგიური არტეფაქტების შესახებ. დავით ლორთქიფანიძემ ისაუბრა ქართული ღვინის 8000-წლოვანი ისტორიის და ქართული მეღვინეობის ტრადიციების უწყვეტობის შესახებ.

კონფერენციაში მონაწილეობდა ღვინის ეროვნული სააგენტოს მევენახეობის კადასტრის სამმართველოს უფროსი, ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევის სამეცნიერო პროექტის ხელმძღვანელი დავით მალრადე. მან წარმოადგინა ინფორმაცია საქართველოში მევენახეობა-მეღვინეობის განვითარების თანამედროვე ტენდენციების შესახებ, ისაუბრა ქართული ვაზის ჯიშების მრავალფეროვნებაზე.

დავით მალრადის ინფორმაციით, პომპეის არქეოლოგიურ პარკში საწყის ეტაპზე დაგეგმილია 8 ქართული ვაზის ჯიშის გაშენება: რქაწითელი, საფერავი, მწვანე კახური, წულუკიძის თეთრი, მუჯურეთული, ალექსანდროული, ოჯალეში და გორული მწვანე. შესაძლოა მომავალში სანერგეს გაფართოება და სხვა ჯიშების გაშენებაც.

„პომპეი იყო ქალაქი, რომლის სიმდიდრეც დამოკიდებული იყო ღვინისა და ზეთის ზეთის კომერციაზე. პომპეი იყო პირველი ქალაქი, რომელმაც ჩვენი ქვეყნიდან დაიწყო ღვინის ექსპორტი. ღონისძიების სლოგანი იყო - 8 ათასი წლის გასაყარზე, აზიდან იტალიისკენ. კონფერენციამ ამ კავშირებს ეძღვნებოდა“, - აღნიშნა დავით მალრადემ.

ღონისძიების ორგანიზატორი იყო კომპანია MysteryApple Communication, ხოლო მისი პარტნიორები - პომპეის არქეოლოგიური პარკი, კამპანიის რეგიონის ადმინისტრაცია, საქართველოს საელჩო იტალიის რესპუბლიკაში, იტალიის საელჩო საქართველოში, იტალიაში საბერძნეთისა და კვიპროსის საელჩოები, კომპანია Ellenika.

პომპეის არქეოლოგიურ პარკში, ქართული ვაზის ჯიშებისგან ექსპერიმენტული ვენახის გაშენების მიზნით, ღონისძიების ფარგლებში, პარკის ადმინისტრაციას შესაბამისი ნერგები გადაეცა.

„საქართველოდან კამპანიამდე - კულტურაში, ხელოვნებასა და მეცნიერებაში ასახული ვაზისა და ღვინის 8000-წლოვანი ისტორია. პომპეი - პირველი დიდი ქალაქი, რომელმაც ახლო აღმოსავლეთის, ხმელთაშუა ზღვის და ევროპის ღვინის ბაზრის გლობალიზაცია მოახდინა“, - ასეთი იყო ღონისძიების დევიზი, რომელსაც დიპლომატიური კორპუსის, იტალიის სახელმწიფო ინსტიტუციების, სამეცნიერო და ბიზნეს წრეების, მედიის წარმომადგენლები, დარგის ექსპერტები და სომელიეები ესწრებოდნენ.

ღონისძიების გახსნაზე სიტყვით გამოვიდა საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი იტალიაში, კონსტანტინე სურგულაძე.

კონფერენციაზე მოხსენებით წარსდგა საქართველოს ეროვნული მუზეუმის გენერალური დირექტორი, დავით ლორთქიფანიძე, რომელმაც დამსწრე საზოგადოებას ინფორმაცია გააცნო საქართველოს ტერიტორიაზე არქეოლოგიური გათხრების შედეგად აღმოჩენილი, მეღვინეობის საწყისი ეტაპის - ნეოლითის ეპოქის

„ქართულ ღვინოებს შორის, განსაკუთრებული ინტერესია ყვავრის ღვინის მიმართ“ - გერმანელი ღვინის მაგისტრი კონსტანტინე ბაუმი

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით და სააგენტოს კონტრაქტორი გერმანული მარკეტინგული კომპანიის „ff.k Public Relations“ ორგანიზებით, საქართველოს გერმანელი ღვინის მაგისტრი კონსტანტინე ბაუმი სტუმრობდა და ქართული ღვინის საწარმოებს კახეთში გაეცნო.

კონსტანტინე ბაუმი გერმანიაში ყველაზე ახალგაზრდა ღვინის მაგისტრი და მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული ღვინის Youtube არხის მფლობელია (120.000 გამომწერით და 6 მილიონზე მეტი ნახვით). მას საკუთარ ონლაინ მაღაზიაში წარმოდგენილი აქვს პერსონალურად შერჩეული ღვინოები (baumselection.com).

ღვინის ეროვნული სააგენტოს და „ff.k Public Relations“ კონტრაქტის ფარგლებში, დაგეგმილია შერჩეული ქართული ღვინოების გაყიდვაში ჩაშვება ონლაინ მაღაზიაში baumselection.com, ასევე, ქართული ღვინის შესახებ რამდენიმე 10-წუთიანი ვიდეოს შექმნა, რომლებიც ნოემბრის თვეში მის Youtube არხზე (https://www.youtube.com/@KonstantinBaumMasterofWine) განთავსდება.

„ძალიან მოხიბლული ვარ საქართველოში, რადგან ამ ქვეყანას მეღვინეობის ხანგრძლივი ისტორია აქვს და ასევე, წარმოების ტექნოლოგიები, რომელიც ათასობით წელია არსებობს. ახლა ყურადღება ექცევა ყველა ამ ღვინოს, თუმცა, უფრო დიდი ინტერესია ყვავრის ღვინის მიმართ, ასევე ადგილობრივი ყურმის ჯიშების საფერავის, ქისის მიმართ. ჩემთვის საინტერესოა პირადად აქ ჩამოსვლა. მოუთმენლად ველი საქართველოს, როგორც მეღვინეობის ქვეყნის, უკეთეს გასწობას და ჩემი შთაბეჭდილებების ჩემს აუდიტორიასთან გაზიარებას“, - აღნიშნა კონსტანტინე ბაუმმა.

გერმანია ევროპაში ყველაზე დიდი იმპორტორი და ღვინის მომხმარებელი ქვეყანაა, რომელიც გამოიკვეთა, როგორც ქართული ღვინის ერთ-ერთი პოტენციურად მზარდი სტრატეგიული საექსპორტო ბაზარი.

— რთველი — 2023

27 სექტემბრის 10.00 საათის მდგომარეობით, რთველი 2023 წლის ფარგლებში, გადამუშავებულია 153,7 ათას ტონამდე ყურძენი, აქედან, 64,2 ათას ტონამდე რაჭაშითაი, 81,6 ათას ტონამდე საფურაპი, 2,9 ათასი ტონა კახური მწვანე და დანარჩენი სხვადასხვა ჯიშის ყურძენია.

საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, სახელმწიფო სუბსიდიას მიიღებს ის კომპანია, რომელიც: 2023 წლის რთველის განმავლობაში შეიძენს და გადამუშავებს კახეთის რეგიონში მოწეულ არანაკლებ 100 ტონა რქაწითელის და/ან კახური მწვანის ჯიშის ყურძენს. ამასთან, შესყიდული 1 კგ. ყურძნის სანაცვლოდ, ყურძნის ჩამბარებელს გადაუხდის არანაკლებ 90 თეთრს.

კახეთის რეგიონში მევენახის მიერ მოწეული ყურძნის შესყიდვის სანაცვლოდ, კომპანიებზე გასაცემი სუბსიდია შეადგენს: 1კგ. რქაწითელისა და 1კგ. კახური მწვანისათვის - 20 თეთრს;

მოსავალი საწარმოებს 13 ათასსამდე მევენახემ ჩააბარა, მათი შემოსავალი 160 მლნ ლარს აღწევს. ამასთან ერთად, სახელმწიფო ღვინის საწარმო შპს „მოსავლის მართვის კომპანიის“ მიერ გადამუშავებულია 18,8 ათასი ტონა კლიმატური პირობების გამო დაზიანებული ყურძენი. დაზიანებული ყურძნის რეალიზაციით მევენახეების შემოსავალი 17 მლნ ლარს აღწევს. რთველის საკოორდინაციო შტაბში დარეგისტრირებულია 450 ღვინის კომპანია, ყურძნის გადამუშავების პროცესში ჩართული იყო უკვე 280 კომპანია. რთველი სხვადასხვა აქტივობით მიმდინარეობს კახეთის ყველა მუნიციპალიტეტში.

ექსპორტის ზრდის ფონზე და ყურძნის შესყიდვაზე არსებული მოთხოვნის გათვალისწინებით, მიმდინარე წელს აქტიურობით გამოირჩევა კერძო სექტორი.

რთველი აქტიურია კახეთის ყველა მუნიციპალიტეტში, გარდა საგარეჯოსი, რომელიც რთველის პროცესში ტრადიციულად დასკვნით ეტაპზე, ყურძნის საჭირო კონდიციაში შესვლისთანავე ერთვება.

რთველი 2023-ის ორგანიზებულად ჩატარების მიზნით, ქალაქ თელავში რთველის საკოორდინაციო შტაბი 24 საათიანი რეჟიმით მუშაობს.

დაინტერესებულ პირებს რთველთან დაკავშირებული ინფორმაციის მიღება შეუძლიათ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ცხელი ხაზზე - 1501.

ოთარ შამუგია: „თუ ათი წლის წინ მევენახეებს ჰქონდათ დაახლოებით 35-40 მილიონი ლარი შემოსავალი, გასულ წელს ეს მაჩვენებელი 270 მილიონი ლარი იყო. ბოლო 10 წლის განმავლობაში, დაახლოებით 50 ათასი ტონა ყურძნის მოსავლიდან გადამუშავებული ყურძნის რაოდენობა მნიშვნელოვნად გაიზარდა და წელს, დაახლოებით 260 ათასი ტონა შეადგინა.“

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია:

- ბოლო პერიოდში სხვადასხვა კითხვა გვევლის ყურძენთან, რთველთან, ხორბალთან, თხილთან დაკავშირებით და სამწუხაროდ, ჩვენი ოპონენტების მხრიდან ამ საკითხების პოლიტიზირება ხდება. მე მინდა ცალსახად განვაცხადო, რომ უპრეცედენტოა ის მხარდაჭერა, რომელიც, ზოგადად, სოფლის მეურნეობის დარგს ბოლო წლების განმავლობაში აქვს, მათ შორის, მევენახეობა-მეღვინეობის მიმართულებით.
- 10 წლის წინ ღვინის ექსპორტი შეადგენდა 20 მილიონ ლიტრს, წელს ველოდებით დაახლოებით 120 მილიონი ლიტრი ღვინის ექსპორტს. თანხებში რომ შევავსოთ, დაახლოებით 400 მილიონი დოლარის ექსპორტზეა საუბარი, ღვინისა და სპირტიანი სასმელების ნაწილში. ეს არის ძალიან დიდი შემოსავლის წყარო ჩვენი მევენახეებისთვის, მეღვინეებისთვის და, ზოგადად, ქვეყნისთვის. მუდმივად გვეს...

მის კრიტიკა, ახლა გვთავაზობენ მიუღებელ მოსავალში გადავიხადოთ სუბსიდია, მაშინ როცა, წლების განმავლობაში ამბობდნენ რომ სუბსიდია იყო ცუდი და არ უნდა განგვეხორციელებინა. ეს არის, ჩემი შეფასებით, პოპულობი. ჩვენ ვეხმარებით როგორც მევენახეობის დარგს, ასევე სოფლის მეურნეობის სხვა მიმართულებებს და ეს მხარდაჭერა მომავალშიც გაგრძელდება.

- ბოლო წლების განმავლობაში 80 მილიონ ლარზე მეტი გვაქვს დახარჯული მარკეტინგის კუთხით, ღვინის იმ ბაზრებზე პოპულარიზაციისთვის, რომელიც ჩვენთვის პრიორიტეტია. სწორედ ამის შედეგია, რომ ჩვენ 5-6-ჯერ გავზარდეთ მოსავლიანობაც, ექსპორტის მაჩვენებლებიც და, რა თქმა უნდა, გავაგრძელებთ ამ მიმართულებით მუშაობას. ჩვენი მიზანია 2030 წლისთვის, დაახლოებით 1 მილიარდი დოლარი იყოს ექსპორტიდან შემოსავალი ღვინის და სპირტიანი სასმელების კუთხით. ჩვენ ვაგრძელებთ მიზნობრივ მხარდაჭერას, რომელსაც კონკრეტული შედეგი ექნება.

ნუშის ბალი ბოლნისის მუნიციპალიტეტში

„რამდენიმე წლის წინ, ბაბუს ნაჩუქარ მიწაზე მე და ჩემმა მეუღლემ გადავწყვიტეთ, ნუშის ბალის გაშენება. თავდაპირველად, ჩვენი უცოდინრობის გამო, ბევრი ხე გახმა; თუმცა, იმედი არ დაგვიკარგავს, ეს ერთგვარი მოტივაციაა კი იყო ჩვენთვის. მეტის გაკეთება მოვიინდომეთ. სოფლის განვითარების სააგენტოს პროგრამებით ვისარგებლეთ და სახელმწიფოს დახმარებით, დღეისათვის უკვე ათეულობით ჰექტარ მიწის ნაკვეთზე გვაქვს ბალი გაშენებული“, - აღნიშნავს კომპანიის „აგრობალავარი“ დამფუძნებელი ქეთევან ისიანი.

ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, შპს „აგრობალავარი“ სახელმწიფო პროგრამის „დანერგე მომავალი“ და „შელავათიანი აგროკრედიტის“ პროექტის მხარდაჭერით, ნუშის, კაკლისა და ქლიავის ბალები გააშენა. კომპანიამ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, 35% თანადაფინანსებით სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკაც მიიღო.

„აგრობალავარის“ დამფუძნებლის ქეთევან ისიანის თქმით, მთვარია, არ დაიმუროთ ენერჯია, ძალა საქმისთვის და გააკეთეთ, ჩადეთ მაქსიმალური ძალისხმევა სოფლის მეურნეობაში, რათა ჩვენმა შვილებმა და შვილიშვილებმა იამაყონ.

წარმატებული საწარმო იმერეთის რეგიონიდან

გიორგი ღვინიაშვილი პროფესიით ექიმი; როგორც თავად აღნიშნავს, სოფლის მეურნეობასთან შეხება არ ჰქონია.

შეკველით საწარმოს შექმნა, - შპს „აგროლეინის“ დირექტორი გიორგი ღვინიაშვილი.

„მეგობართან ერთად დავიწყეთ ისეთი საქმის ძებნა, რომელიც ექსპორტზე იქნებოდა ორიენტირებული, ამიტომ გადავწყვიტეთ, რომ ეს საქმე ყოფილიყო სოფლის მეურნეობა. 6 ჰექტარზე გავაშენეთ ლურჯი მოცვის 8 სხვადასხვა ჯიშში, იმისათვის, რომ მაქსიმალურად გავახანგრძლივოთ კრეფის პერიოდი. ჩვენი მოსავლის 80% გადის ექსპორტზე, მხოლოდ 20 % იყიდება ადგილობრივ ბაზარზე. ნათლად დავინახეთ, რომ მხოლოდ პლანტაციის ქონა აღარ იყო საკმარისი და სახელმწიფოს დახმარებით,

შპს „აგროლეინი“ სოფლის განვითარების სააგენტოს ბენეფიციარი კომპანიაა. შპს „აგროლეინის“ საწარმოს წარმადობა წლიურად 300 ტონა მოცვის გადამამუშავებაა. საწარმო იმერეთის რეგიონში არსებული მოცვის პლანტაციების მფლობელ ფერმერებთან აქტიურად თანამშრომლობს; მათი ბალებიდან მიღებული მოსავლის სწრაფ გაციებას, დახარისხებას, შეფუთვასა და რეალიზაციას უზრუნველყოფს.

გიორგი ღვინიაშვილის თქმით, სახელმწიფოს მხარდაჭერის გარეშე შეუძლებელი იქნებოდა მათი ბიზნესი გამხდარიყო ისეთი მომგებიანი, როგორც გახდა.

ლურჯი მოცვის ახალი ბალი სენაკში

კომპანიამ „ლურჯი ბალი“ სოფლის განვითარების სააგენტოს პროგრამებითა და პროექტებით ისარგებლა. სენაკის მუნიციპალიტეტის სოფელ ზანაში, სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, კომპანიამ 17 ჰექტარზე ლურჯი მოცვის პლანტაცია გააშენა და სამაცივრე მეურნეობა მოაწყო.

სავლის სარეალიზაციოდ მომზადება სამაცივრე მეურნეობაში ხდება. საწარმოს 250 ტონა მოსავლის შენახვის შესაძლებლობა აქვს. პროდუქცია განკუთვნილია როგორც ექსპორტისთვის, ისე ადგილობრივი ბაზრისთვის.

კომპანიის თანადამფუძნებლის ნიკოლოზ დიდბაშვილის განცხადებით, მათი კომპანიის საქმიანობის განვითარებისთვის მნიშვნელოვანი იყო სახელმწიფოს მხრიდან სწორი და თანმიმდევრული, მიზანმიმართული თანადაფინანსებების პროგრამები.

კომპანიაში მუდმივად დასაქმებულია 15, ხოლო სეზონურად - 150 ადამიანი. ლურჯი მოცვის მო-

ქვემო ქართლში 755 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობზე სარწყავი წყლის მიწოდება გაუმჯობესდა

ქვემო ქართლის მოსახლეობას არახლოს რეაბილიტირებული სარწყავი სისტემა ემსახურება. შპს „საქართველოს მელიორაცია“ ბოლნისის მუნიციპალიტეტში არახლოს სარწყავი არხის რეაბილიტაცია განახორციელა.

სამუშაოების ღირებულება 1 670 000 ლარია. საირიგაციო სისტემაზე ჩატარებულ სამუშაოებს და რწყვის პროცესის მიმდინარეობას შპს „საქართველოს მელიორაციის“ გენერალური დირექტორი თამაზ მღებრიშვილი ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებთან ერთად გაეცნო.

ჩატარებული სამუშაოების შედეგად, სოფელ მუხრანას, ბალახაურის, ნახიდურისა და ხიდისყურის 755 ჰექტარამდე სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობზე სარწყავი წყლის მიწოდება გაუმჯობესდა.

დღეისათვის, ქვემო ქართლში 30 მლნ ლარის ღირებულების სამელიორაციო ინფრასტრუქტურული პროექტები მიმდინარეობს, რომელთა დასრულების შემდეგ, 3000 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი რეგულარულად მოირწყება, ხოლო წყლის მიწოდება 10 500 ჰექტარზე გაუმჯობესდება.

სადრენაჟე სისტემის აღდგენითი სამუშაოები ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ რიონის მარცხენა სანაპიროს დამშრობი მასივის გაწმენდითი სამუშაოები დაასრულა.

სამუშაოებმა არხში წყლის შეუფერხებლად გადინებას შეუწყო ხელი, რამაც 15 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფართობზე სადრენაჟე მომსახურება აღადგინა. შედეგად, გაიზარდა აგროწარმოების შესაძლებლობა.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში, სოფელ გვიმბალაურის ტერიტორიაზე, ბუნქარისა და ნატანი მასივთან 2 კილომეტრი სიგრძის კოლექტორული და შეკრები ქსელი გაიწმინდა.

სასწავლო კურსი - აგროსკოლა IX-XII კლასის სკოლის მოსწავლეებისთვის

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი არაფორმალური განათლების ფარგლებში ახორციელებს სხვადასხვა სასწავლო კურსს, რომლის ერთ-ერთ მთავარ სამიზნე აუდიტორიას სკოლის მოსწავლეები წარმოადგენენ. ცენტრი ყოველწლიურად ახორციელებს ახალგაზრდულ პროგრამებს: ეკოლიდერთა სკოლა, სატყეო სკოლა და აგროსკოლა.

რემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის მომავალ ღონისძიებებში.

პროგრამა უფასოა და მასში მონაწილეობა შეუძლიათ აგრარული საკითხებით დაინტერესებულ IX-XII კლასის სკოლის მოსწავლეებს. მონაწილეთა შერჩევა მიმდინარეობს ორ ეტაპად: სააპლიკაციო ფორმისა და სამოტივაციო წერილების გადარჩევა, გასაუბრება.

„სოფლის მეურნეობასა და სოფლის განვითარებაში ახალგაზრდების ჩართულობა და მათი დაინტერესება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. აგროსკოლაში სწავლების მსურველთა ინტერესი საკმაოდ მაღალია. 2022-2023 სასწავლო წელს ეს პროგრამა პირველად განხორციელდა და მიმზიდველი პლატფორმა გახდა ახალგაზრდებისთვის, რადგან სწავლების პროცესი მოქნილია და მორგებულია IX-XII კლასის მოსწავლეების დღის წესრიგზე. სწორედ ეს განაპირობებს იმას, რომ აგროსკოლაში სწავლის მსურველები მთელი საქართველოდან არიან. საინტერესო სპიკერები, აგროპრაქტიკაში განხორციელებული წარმატებული მაგალითები, ახალგაზრდებს ეხმარება სამომავლოდ მათი პროფესიული არჩევანის შესახებ გააზრებული გადაწყვეტილება მიიღონ. ეს ყველაფერი კი თავის მხრივ ხელს უწყობს აგრარული პროფესიების პოპულარიზაციას და პერსპექტივებს“ - განაცხადა გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და

განათლების ცენტრის ხელმძღვანელმა, თამარ ალადაშვილმა.

2023 წელს, აგროსკოლის პირველი სასწავლო კურსი განხორციელდა. გასაუბრების საფუძველზე, მთელი ქვეყნის მასშტაბით, 35 ახალგაზრდა შეირჩა. ორი თვის განმავლობაში, მოსწავლეებს ლექციებს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენლები და მოწვეული სპეციალისტები უტარებდნენ. სასწავლო პროგრამის ფარგლებში, ახალგაზრდებმა შეისწავლეს სოფლის მეურნეობის განვითარება, ფერმერთა შესაძლებლობები, სოფლის მეურნეობის მიმართულებით არსებული პროგრამები, ფერმერული მეურნეობის მართვა და მენეჯმენტი, ღვინის ისტორია და ღვინის დეგუსტაცია, ქართული ვაზის ჯიშები და ველური ვაზის მოძიებისა და დაცვის ისტორია საქართველოში, მეხილეობა, მებოსტნეობა, მებაღეობა, ქართული ტრადიციული მეფუტკრეობა, აკვაკულტურა და მეთევზეობა, ვეტერინარია და ცხოველთა განსაკუთრებით საშიში ინფექციური დაავადებები, მეცხოველეობა და მეფრინველეობა, ნიადაგმცოდნეობა, გაუდაბნობა და გადაძოვება, სურსათის უვნებლობა, კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობა, განათლების როლი აგრარულ სექტორში და აგროტურნიზმი.

აგროსკოლის პროგრამა 35-მა მონაწილემ წარმატებით დაასრულა. შემდგომეულ შეხვედრაზე მოსწავლეებს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე, სოლომონ პავლიაშვილი შეხვდა. ხოლო დისკუსიის შემდეგ მინისტრის მოადგილემ კურსდამთავრებულ მოსწავლეებს სერტიფიკატები გადასცა.

„აგროსკოლა აძლევს ახალგაზრდებს მოტივაციას, რომ მომავალში სწავლა გააგრძელონ აგრარული მიმართულებებით. საინტერესო შესაძლებლობაა ახალგაზრდებისთვის აგრარული საკითხების შესახებ მნიშვნელოვანი ცოდნისა და ინფორმაციის მისაღებად. აგროსკოლაში განვითარდა ამ მიმართულებით არსებული პროგრამები, ღვინის ექსპორტისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით სამინისტროს პროექტები. კურსის თეორიული ნაწილის შემდეგ, გასვლითი ტურის ფარგლებში, ახალგაზრდები გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს უწყებებს ესტუმრნენ. მოსწავლეები აგრარული მიმართულებით წარმატებულ მაგალითებს ადგილზე გაეცნენ „აუგუსტის“ ხილის ქარხანაში, სასათბურე მეურნეობაში „მაგემში“ და ხილის გადამამუშავებელ საწარმო „კავკასუს ორგანიკ ფრუტსში“, - განაცხადა სოლომონ პავლიაშვილმა.

„ყოველთვის მაინტერესებდა აგრარული თემები. როდესაც აგროსკოლის შესახებ გავიგე, დავინტერესდი, რადგან ვფიქრე, რომ ეს საგანმანათლებლო პროექტი ჩემს ცხოვრებას რადიკალურად შეცვლიდა.

ჩემს რეგიონს დიდი პოტენციალი აქვს სოფლის მეურნეობის მიმართულებით არსებული სხვადასხვა დარგის განვითარების მხრივ. სწორედ ამიტომ მიზნად დავისახე, გავმხდარიყავი პირველი აგროსკოლედი, რომელიც მიღებულ ცოდნას პრაქტიკაში გამოიყენებდა. პირველი ეტაპი წარმატებით გავიარე, ახლა პრაქტიკული ნაწილი მაქვს განსახორციელებელი. ყველაზე საინტერესო ლექციები ჩემთვის ფერმერული მეურნეობის მართვა და მენეჯმენტი აღმოჩნდა ახლა უკვე წარმოდგენა მაქვს თუ როგორ უნდა ვმართო ჩემი მეურნეობა. არ ვიცოდი თუ ვაზის ჯიშების ასეთი მრავალფეროვნება გვქონდა ქვეყანაში. ახლა შევძლებ ყველა მათგანი განვასხვავო ერთმანეთისგან. და ბოლოს, მინდა გითხრა, რომ თეორიულ ცოდნასთან ერთად აგროსკოლა დამეხმარა გავმხდარიყავი მეტად კომუნიკაბელური, მომეცა შესაძლებლობა გამეცნო ახალი ადამიანები, შემეძინა მეგობრები, დავსწრებოდი მაღალკვალიფიციური ტრენერების ლექციებს და საკუთარი ცოდნა კიდევ უფრო გამეღრმავებინა სოფლის მეურნეობის მიმართულებით“, - განაცხადა „აგროსკოლის“ კურსდამთავრებულმა, დათო ბერიამ.

„ძალიან მიხარია, რომ მომეცა შესაძლებლობა მონაწილეობა მიმეღო და რამდენიმე თვე გამეტარებინა ერთ-ერთ ყველაზე პროდუქტიულ, ნაყოფიერ და რაც მთავარია მეგობრულ აგროსკოლაში, რომელიც მიზნად ისახავს აგრარული საკითხების პოპულარიზაციას და ცნობიერების ამაღლებას ახალგაზრდებში. პროექტში ჩართვის თავდაპირველ მიზანს ჩემს სოფელში არსებული პრობლემების გადაჭრა წარმოადგენდა, რომელიც კონკრეტული საკითხების არცოდნის გამო დიდ წინააღმდეგობას მიქმნიდა, ახლა კი თამამად შემიძლია ვთქვა, რომ მე ვარ აგროსკოლედი და დღეიდან მე შევძლებ და წვლილს შევიტან ჩემს თემში არსებული პრობლემების აღმოფხვრაში. პროექტმა შემასწავლა აგრარული საკითხები, მივხვდი თუ რა მნიშვნელობა აქვს სოფლის მეურნეობის განვითარებას. პირველად გავიგე ბიომეურნეობის შესახებ და ვფიქრობ, რეგიონში მცხოვრები ადამიანების უმეტესობამ არ იცის თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ორგანული საკვების წარმოება. აგროსკოლამ შეძლო და მოახერხა აგრარული მიმართულებით არსებული სპეციალობების პოპულარიზაცია“, - აღნიშნა აგროსკოლის კურსდამთავრებულმა, ბარბარე არაბულმა.

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი 2023-2024 სასწავლო წელს ოქტომბერში კვლავ გამოაცხადებს აგროსკოლის პროგრამას.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე იური ნოზაძე ავსტრიის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის, მეტყევეობის, რეგიონული და წყლის მართვის ფედერალური სამინისტროს დელეგაციის წევრებს შეხვდა.

შეხვედრაზე მხარეებმა საქართველოში ტყის სექტორში არსებული ვითარება, გამოწვევები და სამომავლო თანამშრომლობის გზები განიხილეს. გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ იური ნოზაძემ ავსტრიის დელეგაციას მხარდაჭერისთვის მადლობა გადაუხადა და აღნიშნა, რომ ავსტრიის მხარდაჭერის შედეგად საქართველოში არაერთი მნიშვნელოვანი პროექტი განხორციელდა.

და სამხრეთ კავკასიაში პირველად დაიწყო ტყის ეროვნული ადრიცხვა და ტყის შესახებ მუდმივად განახლებული ინფორმაციის მონიტორინგის სისტემის შემუშავებას ჩაეყარა საფუძველი. ყველა ჩვენი ქმედების მიზანი, სატყეო სექტორის განვითარებასთან ერთად, არის ჩვენი კანონმდებლობის ევროპულ კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაცია და საბოლოო ჯამში, ჩვენი ქვეყნის ასოცირება ევროპის დიდ ოჯახში, - განაცხადა იური ნოზაძემ.

„ტყის მდგრადი მართვის სისტემის ჩამოყალიბება, რომელიც სოციალურ-ეკონომიკურ ბალანსს და ტყის რესურსების რაციონალურ გამოყენებას უზრუნველყოფს, ძალიან მნიშვნელოვანია. საქართველოში სატყეო სექტორში 2012 წლიდან მასშტაბური რეფორმა განხორციელდა. 2013 წელს, საქართველოს პარლამენტმა ეროვნული სატყეო კონცეფცია დაამტკიცა და სატყეო სექტორში არსებულ გამოწვევებთან გამკლავება დაიწყო. სახელმწიფოს სტრატეგიული გადაწყვეტილებების შედეგად, 2020 წელს საერთაშორისო პრინციპებზე დაფუძნებული ახალი ტყის კოდექსი მივიღეთ. საქართველოსა

ავსტრიის დელეგაციის ხელმძღვანელმა, სოფლის მეურნეობისა და ტყის სამინისტროს ტყის პოლიტიკის დეპარტამენტის უფროსმა გერდრიდ გრუბერიმ საქართველოსა და ავსტრიის ორმხრივი თანამშრომლობის მნიშვნელობას გაუსვა ხაზი და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციასთან (FAO) და ტყეების შესახებ ევროკავშირის ფორუმთან საქართველოს თანამშრომლობის საქმეში პარტნიორობის მზაობა გამოთქვა.

შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამისი სამსახურების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

საქართველოში ავსტრიის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის, მეტყევეობის, რეგიონული და წყლის მართვის ფედერალური სამინისტროს დელეგაცია იმყოფებოდა.

ვიზიტის ფარგლებში, დელეგაციის წევრები ყვარლის, თელავისა და ახმეტის მუნიციპალიტეტებში ბუნებრივი საფრთხის ზონებს, ტყის მართვის გამოწვევების მქონე არეალებსა და იმ სატყეო ფართობებს გაეცნენ, სადაც ტყის მოვლა-აღდგენის ღონისძიებები მიმდინარეობდა.

ეროვნული სატყეო სააგენტოს ხელმძღვანელობამ ავსტრიელ კოლეგებს მუხის სახეობისა და მუხნარი კორომების მდგომარეობზე ინფორმაცია მიაწოდეს, რადგან ავსტრიაში კლიმატის ცვლილების უარყოფითი გავლენის შედეგად, ფოთლოვანი სახეობები და განსაკუთრებით მუხა მოწყვლად სახეობად ითვლება. ასევე, გაცნენ საქართველოში ტყის აღდგენასთან დაკავშირებულ მიდგომებსა და პრაქტიკას, რაც ბუნებრივი განახლების ხელშეწყობასა და მდგრადი, ბუნებრივი ტყის ეკოსისტემის ჩამოყალიბებას გულისხმობს.

მხარეებმა, ტყეებზე კლიმატის ცვლილების გავლენის, ბუნებრივი საფრთხეების მართვასა და ტყის აღდგენასთან დაკავშირებით სამომავლო თანამშრომლობის პერსპექტივებიც განიხილეს. ავსტრიის რესპუბლიკის დელეგაციის წევრებს ვიზიტის ფარგლებში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და გარემოს ეროვნულ სააგენტოშიც უმასპინძლეს.

სამეგრელო-ზემო სვანეთში სატყეო სამსახურის ახალი ოფისი გაიხსნა

ქალაქ ზუგდიდში, სატყეო სამსახურის ახალი ოფისი გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ შამუგია და სამეგრელო ზემო-სვანეთში სახელმწიფო რწმუნებულმა გიორგი გუგუჩია გახსნეს.

სივრცეში ეროვნული სატყეო სააგენტოს ყველა სერვისით ისარგებლებენ. შენობა აღჭურვილია საჭირო ინვენტარით და ტექნიკით.

„ჩვენთვის მნიშვნელოვანია, ადგილობრივმა მოსახლეობამ მარტივად შეძლოს ეროვნული სატყეო სააგენტოს სერვისებით სარგებლობა. აქვე მინდა აღვნიშნო, რომ სააგენტოს მთავარ პრიორიტეტად რჩება თანამშრომელთა სოციალური გარანტიები და სამუშაო პირობები. გასულ

წლებში განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებებით, სატყეო სააგენტო უზრუნველყოფს მეტყევეების სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაზღვევას, განსაკუთრებული სირთულის დავალების შესრულებისათვის წახალისების ფორმის გამოყენებას, რაც, ვფიქრობთ, მნიშვნელოვნად გაზრდის დასაქმებულთა მოტივაციას, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ კახა კაკაბაძემ.

30 ერთეული მაღალი გამავლობის და სპეციალური დანიშნულების ტექნიკა 9 რეგიონულ სატყეო სამსახურში გადანაწილდება, რაც უზრუნველყოფს სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებების ეფექტიანად განხორციელებას.

სატყეო სამსახური რეგიონის 9 მუნიციპალიტეტს მოემსახურება. მოქალაქეები განახლებულ

ყვავიანი, ჩაბსახეხი საამქროს მფლობელებს უნდა იხმოდეს

როგორ დავარაგებოთ, რა პირობებს უნდა აკმაყოფილებდეს სახერხი საამქრო და რა სანქციები მოქმედებს სამართალდარღვევების შემთხვევაში

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლები სისტემატურად ამოწმებენ მერქნული რესურსების მართვის ელექტრონულ სისტემაში რეგისტრირებული სახერხი საამქროების საქმიანობას და თითოეულ გამოვლენილ სამართალდარღვევაზე შესაბამის რეაგირებას ახდენენ.

უკანონო ტყისარგებლობასთან აქტიური ბრძოლის მაგალითია ის, რომ დეპარტამენტის თანამშრომლების მიერ, მიმდინარე წლის 1 იანვრიდან 31 აგვისტოს ჩათვლით, ქვეყნის მასშტაბით გამოვლენილია 48 ერთეული უკანონო სახერხი საამქრო და საამქროს ტექნიკური რეგლამენტის დარღვევის 455 ფაქტი.

თუ გსურთ იყოთ სახერხი საამქროს მფლობელი და ამავდროულად არ მოხვდეთ სამართალდამრღვევთა სიაში, გაითვალისწინეთ რეგისტრაციის წესი და ყველა ის პირობა, რასაც სახერხი საამქრო უნდა აკმაყოფილებდეს.

რა პირობებს უნდა აკმაყოფილებდეს სახერხი საამქრო

სახერხი საამქრო, მიუხედავად იმისა, ახორციელებს თუ არა მრგვალი ხე-ტყის (მორის) პირველად გადამუშავებას, უნდა აკმაყოფილებდეს „საქართველოს ტერიტორიაზე ხე-ტყის მოძრაობის წესებისა და მრგვალი ხე-ტყის (მორის) პირველადი გადამუშავების ობიექტის (სახერხი საამქროს) ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დადგენილ პირობებს:

აკრძალულია სახერხი დანადგარის განთავსება/მონტაჟი და ხე-ტყის გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების განთავსება: სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე; სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწაზე; დაცულ ტერიტორიაზე (გარდა დაცული ლანდშაფტის, მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და ბიოსფერული რეზერვატისა); მდინარის კალაპოტის, ხევის ან მაგისტრალური სარწყავი არხის კიდიდან ორივე მხარეს – 50 მეტრის ფარგლებში, მალალმთიან რეგიონებში - 20 მეტრის ფარგ-

ლებში; ტბებისა და წყალსაცავების წყალდაცვითი ზოლის ფარგლებში; შავი ზღვის სანაპირო ზოლის ფარგლებში; სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწაზე. შესაბამისი ობიექტიდან მანძილი გამოიანგარიშება უახლოესი წერტილიდან სახერხი საამქროს სახერხი დანადგარისა და ნარჩენების განთავსების ადგილის უახლოეს წერტილამდე. სახერხი დანადგარის მთლიანი ან მისი ნაწილი უძრავად უნდა იყოს დამაგრებული საქმიანობის ადგილზე.

სახერხი საამქროს სახერხი დანადგარის, მორის და მისი გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების განთავსების ტერიტორია სავალდებულოა შემოღობოთ არანაკლებ 1,5 მეტრის სიმაღლის რკინა-ბეტონის, ბეტონის, ხის ან სხვა მყარი კონსტრუქციით. აკრძალულია ხე-ტყის ან მისი პირველადი გადამუშავების პროდუქტის განთავსება სახერხი საამქროს შემოღობილი ტერიტორიის ფარგლებს გარეთ (დატვირთვისა და ჩამოცლის პროცესის მიმდინარეობის გარდა). სახერხი საამქროში დასაქმებული პერსონალი ალჭურვილი უნდა იყოს მტვრის საწინააღმდეგო სარქველიანი რესპირატორებით, პერსონალური ხმაურდამცავი საშუალებებით.

როგორ დავარაგებოთ სახერხი საამქრო?

მორის სახერხი მოწყობილობის მონტაჟის დაწყებამდე სავალდებულოა სახერხი საამქრო დაარეგისტრირდეს მერქნული რესურსების მართვის ელექტრონულ სისტემაში <https://emoe.gov.ge>. ამ მიზნით, მფლობელმა უნდა მიმართოს დეპარტამენტს ან მის ტერიტორიულ ორგანოს საამქროს ადგილმდებარეობის მიხედვით. რეგისტრაციისათვის დაგვირგებათ: საამქროს მფლობელის საიდენტიფიკაციო მონაცემები; სახერხი საამქროს ადგილმდებარეობა; საამქროს ფუნქციონირებისათვის დაკავებული არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის/ფართის კანონიერად ფლობის დამადასტურებელი დოკუმენტი; სახერხი დანადგარის სიმძლავრე, რაოდენობა, თერმული დამუშავების, ფანერის (შპონის) წარმოების დანადგარის (მისი არსებობის შემთხვევაში) მონაცემები; სახერხი საამქროს, როგორც ელექტროენერჯის მომხმარებლის სააბონენტო ნომერი; საიდენტიფიკაციო მონაცემები ხელმძღვანელის ან/და მისი უფლებამოსილი პირის (პირების) შესახებ, რომელიც ახორციელებს დადგენილი წესით საკონტროლო ფირნიშების დეპარტამენტში წარდგენას - სახერხი საამქროში გადასამუშავ-

ებლად მიიღება მხოლოდ სპეციალური ფირნიშებით მარკირებული მრგვალი ხე-ტყე (მორი).

როგორ ავიცილოთ თავიდან სახერხი საამქროში დაბინძურება

სახერხი საამქროში მორის ან მისგან მიღებული პირველადი გადამუშავების პროდუქტის ქიმიური დამუშავების მიზნით, სახერხი საამქროების ტერიტორიაზე გამოყოფილი სპეციალური მოედნები და ქიმიურ საშუალებათა შესანახი ადგილები აუცილებლად უნდა აღჭურვოთ მყარი წყალგაუმტარი დამცავი საფარითა და გამწმენდი სისტემით. ქიმიურ საშუალებათა შესანახი ადგილები უნდა იყოს დაცული და მიუწვდომელი უცხო პირთათვის. საამქროს მიმდებარე ტერიტორიის დაბინძურების თავიდან აცილების მიზნით კი, სავალდებულოა მორის გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები შეინახოთ საამქროს ტერიტორიაზე სპეციალურად გამოყოფილ ადგილას – ბუნკერში, ხოლო ნაგვერდულების, ასევე ფანერის (შპონის) წარმოების მიზნით წინასწარი დამუშავების შედეგად მიღებული 30-60 სმ. სიგრძის დარჩენილი კოტრები უნდა განთავსოთ სპეციალურად გამოყოფილ ადგილზე. გაითვალისწინეთ ისიც, რომ ვალდებული ხართ, ნარჩენები საამქროს ტერიტორიიდან ბუნკერის გადავსებამდე გაიტანოთ. თუმცა, თუ საამქროს ტერიტორია შემოღობილია რკინა-ბეტონის ან ბეტონის არანაკლებ 2,5 მ და მეტი სიმაღლის მყარი კონსტრუქციით, უფლება გაქვთ ნარჩენები ბუნკერის გარეშე, სპეციალურად გამოყოფილ ადგილზე იმგვარად განათავსოთ, რომ მაქსიმალურად გამორიცხული იყოს ქარის მიერ მათი ტერიტორიის გარეთ გადატანა. ოღონდ, დასაწყობებული ნარჩენების სიმაღლე არ უნდა აღემატებოდეს ღობის კონსტრუქციის სიმაღლეს. საამქროს მფლობელი ვალდებულია, ნარჩენების მართვა განახორციელოს ნარჩენების მართვის კოდექსის შესაბამისად.

როგორ ვმართოთ სახერხი საამქრო მარტივად სახერხი საამქროს მართვის მარტივი გზა ელექტრონული ჟურნალის წარმოებაა. სახერხი საამქროს მფლობელი ვალდებულია, ელექტრონულ ჟურნალში ასახოს მორის გადამუშავების შედეგად მიღებული პირველადი გადამუშავების პროდუქტის შესახებ ინფორმაცია, მორის, პირველადი გადამუშავების პროდუქტის, ასევე წარმოქმნილი ნარჩენების საამქროდან გატანის პროცესები. ელექტრონული ჟურნალი განთავსებულია პორტალზე: www.emoe.gov.ge. სისტემაში პირველადი ავტორიზაციისა და ელექტრონულ ჟურნალში შესვლისთვის მეწარმემ უნდა ისარგებლოს შემოსავლების სამსახურის პორტალზე (www.rs.ge) გამოყენებული მომხმარებლის დასახელებით და პაროლით. აქვე განთავსებულია ვიდეორგოლი და სახელმძღვანელო რეგისტრაციის პროცედურების და ელექტრონული ჟურნალის

წარმოების თაობაზე, ნორმატიული აქტები, მორის მოცულობის გამოსაანგარიშებელი კალკულატორი და სხვა საჭირო ინფორმაცია.

რა სანქციები მოქმედებს კანონდარღვევის შემთხვევაში?

იმ შემთხვევაში თუ სახერხი საამქროს ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნებს დაარღვევთ, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 128 პრიმა 3 მუხლით გათვალისწინებული ჯარიმების გადახდა მოგიწევთ:

ელექტრონულ ჟურნალში ინფორმაციის/მონაცემების ასახვის დადგენილი წესის დარღვევა, ან სპეციალური ფირნიშის დაკარგვა/დაზიანების შემთხვევაში შესაბამისი განაცხადის წარდგენის დადგენილი წესების დარღვევა, ან სპეციალური ფირნიშის საკონტროლო ფირნიშის დადგენილი წესის ან ვადის დარღვევით წარდგენაზე/დაკარგვაზე ჯარიმა 500 ლარია. იგივე ქმედების განმეორებით ჩადენის შემთხვევაში ჯარიმა ორმაგდება. ტექნიკური რეგლამენტის სხვა მოთხოვნების დარღვევის შემთხვევაში, 2000-ლარიანი ჯარიმის გადახდა მოგიწევთ. იგივე სამართალდარღვევის განმეორებით ჩადენის შემთხვევაში, ჯარიმა ორმაგდება და 4000 ლარია. 2000 ან 4000-ლარიანი ჯარიმის დადებიდან 1 წლის განმავლობაში იგივე ქმედების ჩადენა უკანონო ხე-ტყის/ხე-მცენარის მიღებასთან, შენახვასთან, გადამუშავებასთან ანდა ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული შესაბამისი აღრიცხვის ჟურნალის გამოუყენებლობასთან დაკავშირებით, გამოიწვევს დაჯარიმებას 4000 ლარის ოდენობით, უკანონო ხე-ტყის/ხე-მცენარის ან/და მისგან მიღებული პირველადი გადამუშავების პროდუქტის და სახერხი დანადგარებისა და მოწყობილობების კონფისკაციით. უკანონოდ ჩაითვლება ის ხე-ტყე/ხე-მცენარე, რომელიც მთავრობის დადგენილებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში დადგენილი წესით არ არის მარკირებული სპეციალური ფირნიშით.

სახერხი საამქრო, რომელიც არ არის რეგისტრირებული მერქნული რესურსების მართვის ელექტრონულ სისტემაში უკანონოა და მისი საქმიანობა სისხლის სამართლის დანაშაულია. სისხლის სამართლის კოდექსის 287 პრიმა 1 მუხლის (სახერხი საამქროს რეგისტრაციის მოთხოვნათა დარღვევა) თანახმად, საამქროში მორის სახერხი ან/და თერმული დამუშავების დანადგარის (ტექნიკის) ან/და მოწყობილობის რეგისტრაციის გარეშე მონტაჟი ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე. იგივე ქმედების არაერთგზის ჩადენის შემთხვევაში ჯარიმის გადახდა მოგიწევთ ან გემუქრებათ თავისუფლების აღკვეთა ვადით 1-დან 2 წლამდე. იურიდიული პირის შემთხვევაში კი, კანონი, საამქროს ლიკვიდაციას ან 3 წლამდე ვადით საქმიანობის უფლების ჩამორთმევას ითვალისწინებს.

თხილის კულტურის სარეველები

თხილს კაკლოვან კულტურებს შორის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია. თხილის კულტურა ყოველთვის დიდ ინტერესს იწვევდა და დღესაც მსოფლიო ბაზრის ყურადღების ცენტრშია, მისი ძირითადი მწარმოებლებია: თურქეთი, იტალია, აშშ, აზერბაიჯანი, ესპანეთი და სხვ. საქართველოსთვის თხილს სერიოზული ეკონომიკური მნიშვნელობა ჰქონდა, იგი მოსახლეობის შემოსავლის წყარო იყო. ჩვენი ქვეყნიდან გასული საუკუნის 20-იან წლებამდე დიდი რაოდენობით თხილი გადიოდა ევროპის ბაზარზე, მაგრამ საბჭოთა პერიოდში, თხილის ნარგავობა შემცირდა და შესაბამისად შემცირდა ექსპორტიც. მდგომარეობა შეიცვალა მხოლოდ მე-20 საუკუნის 90-იან წლებში, როცა დასავლეთ საქართველოში განახლდა თხილის პლანტაციების გაშენება და შეიქმნა გადამამუშავებელი ქარხნები.

საქართველოში თხილი გავრცელებულია შავი ზღვის სანაპიროზე აჭარის, გურიის, სამეგრელოს, აფხაზეთის, იმერეთის და აღმოსავლეთ საქართველოს (ლაგოდეხი, ყვარელი) რაიონებში.

გამოკვლევებით დადასტურებულია, რომ თხილის ერთ-ერთი სამშობლო საქართველოა.

ეწრის გვიმრა - PTERIDIUM TAURICUM PRESL. V. KREEZ.

მრავალწლიანი, სპოროვანი, ფესურიანი, აბეზარი, ძნელად აღმოსაფხვრელი მცენარეა გვიმრასებრთა ოჯახიდან, რომლის სიმაღლე 2 მ-მდე აღწევს. ფესურა - მხოხავი, ფოთოლი - 2-3-ჯერ ფრთისებრდანაკვთულია, ქვედა მხარე წითური ხშირი ბუსუსებითაა შებუსუსი, მრავლდება ფესურითა და სპორებით. სპორები ივლის-აგვისტოში მწიფდება. ასარევილიანებს საძოვრებს, ჩაის პლანტაციებსა და ციტრუსოვანთა ბაღებს. არასასიამოვნო სუნის გამო აფრთხობს ბევრ მწერს, მის ფოთლებთან ობის სოკო ვერ ვითარდება.

ძველი წელთაღრიცხვის მე-6 საუკუნეში ქართველური ტომები აშენებდნენ თხილის გარეულ ფორმებს. დღეისთვის გავრცელებული რამდენიმე ათეული აბორიგენული ჯიშის სახელწოდებები - შველისყურა, ანაკლიური, გულშიშველა, ხაჭაპურა, ნემსა და მრავალი სხვა მათ ადგილობრივ წარმოშობაზე მიგვითითებს.

თხილი ზიანდება სხვადასხვა მავნე ორგანიზმებით (დაავადებები, მავნებლები, სარეველები).

თხილის სარეველებია: ეწრის გვიმრა (*Pteridium tauricum* Presl. V. Kreez.), ჩადუნა (*Dryopteris* Adans.), მაყვალი (*Rubus* L.), ეკალიჭა (*Smilax excelsa* L.), გრაკლა (*Spiraea* L.), ოქროწყვლა (*Solidago virga aurea* L.), კაროლინის ძაღლყურძენა (*Solanum carolinense* L.), ავშანფოთლიანი ამბროზია (*Ambrosia artemisiifolia* L.), მწვანე ძურწა (*Setaria viridis* (L.) P. B.), ყვითელი ძურწა (*Setaria glauca* (L.) P. B.), მწყერფეხა (*Digitaria sanguinalis* (L.) Scop.), ჯიჯლაყა (*Amaranthus retroflexus* L.), დიდილო (*Centaurea depressa* M. B.), ნაცარქათამა (*Chenopodium album* L.), გვირილა (*Pyrethrum*), მინდვრის მდოგვი (*Sinapis arvensis* L.), ღიჭა (*Sonchus* L.), მინდვრის ნარი (*Cirsium arvense* (L.) Scop.), ჩაქვის ბალახი (*Pollinia imberbis* Nees), ბურჩხა (*Echinochloa crus-galli* (L.) R. et Sch.) და სხვა.

ქვემოთ მოცემულია ზოგიერთი მათგანის მოკლე დახასიათება.

ჩადუნა - DRYOPTERIS ADANS.

მრავალწლიანი, ბალახოვანი, სპოროვანი, ფესურიანი, შხამიანი მცენარეა კალამურასებრთა ანუ ნამდვილი გვიმრების ოჯახიდან, სიმაღლით 1 მ-მდე სიმაღლის. მიწის ზევით განვითარებული ღერო არ გააჩნია. ფესურა კი კარგადაა განვითარებული და ძველი ფოთლების ყუნწების ძირებსა და მრავალ თხელშრიან ქერქშია გახვეული. კენტფრთხილი დიდი ზომის ფოთლები ფესვის ყელთან ჯგუფურადაა შეკრებილი; ახალგაზრდა ფოთლები სპირალურადაა დახვეული და ზრდის მსვლელობაში თანდათან სწორდება.

მაყვალი - RUBUS L.

მრავალწლიანი, ბუჩქოვანი მცენარეა ვარდისებრთა ოჯახიდან, ხვიარა ბუჩქია, აქვს ეკლებით ან ჯაგრებით მოფენილი გრძელი ღეროები. პირველი წლის ყლორტებზე მხოლოდ ფოთლებია, მეორე წლის ყლორტებზე კი - ყვავილები და ნაყოფები. ყვავილები მარტოულია, უფრო იშვიათად ყვავილედად შეკრებილი. ნაყოფი - წითელი ან მოწითალო-მოშავო წვნიანი კენკრა.

ეკალიჭა - SMILAX EXCELSA L.

მრავალწლიანი, მარადმწვანე, ხვიარა, ბუჩქოვანი მცენარეა 30-50 სმ სიმაღლის, აქვს ძლიერი ფესურა, ფესვები ვრცელდება 1 მ-მდე, ღერო დაფარულია ეკლებით, ფოთლები - სამკუთხა-კვერცხისებრი ან მომრგვალო-კვერცხისებრი, ფუძე გულისებრი, რკალური დაძარღვით, წაწვეტილებული, ყუნწიანი, დამახასიათებელია ორი ულვაში, ყვავილი თეთრი, პატარა, შეკრული ქოლგად, ნაყოფი - მრგვალი, წითელი კენკრა.

მრაკლა - SPIRAEA L.

მრავალწლიანი, ბუჩქოვანი მცენარეა ვარდისებრთა ოჯახიდან, 1-1,5 მ სიმაღლის, ფესვები - ფუნჯა; ფოთლები მოგრძო-კვერცხისებრი, მორიგეობით განლაგებული, დაკბილული, ყუნწიანი; თეთრი ან ვარდისფერი ყვავილები, ქოლგისებრი ან ფარისებრი ყვავილედებში თავმოყრილი; ნაყოფი - სუსტად შებუსუსი მრავალფოთლოვანი; თესლი - ბრტყელი, ლანცეტისებრი, ყავისფერი, სიგრძე 1.5-2 მმ, სიგანე 0.5 მმ.

ოქროწყვლა - SOLIDAGO VIRGA AUREA

მრავალწლიანი, ფესურიანი, ბალახოვანი სარეველა მცენარეა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან. ღერო - სწორმდგომი, შეფოთილი, შებუსუსი, 30-100 სმ სიმაღლის; ფოთლები - მორიგეობით განლაგებული, ელიფსური, კიდე-დაკბილული, ფესვთანური ფოთლები მოგრძო-კვერცხისებრი ან ფართო, ნიჩბისებური, ზედა კი - ლანცეტა, მჯდომარე; ყვავილედები - კალათა, 10-15 მმ, ყვავილი ყვითელი, ყვავილობს მაისიდან სექტემბრამდე, თესლი მწიფდება ივნისიდან ოქტომბრის ბოლომდე; თესლურა - ცილინდრული, 3-4 მმ, შებუსუსი, მუქი ფერის ქორჩით 4-5 მმ სიგრძის.

კაროლინის ძაღლყურძენა - SOLANUM CAROLINENSE L.

მრავალწლიანი ფესვნაყარი სარეველაა, წააგავს კარტოფილს. საქართველოში შეზღუდულად გავრცელებული საკარანტინო სარეველაა. ღერო სწორი, 30-120 სმ სიმაღლის, მსხვილი, დატოტვილი ვარსკვლავისებური ბეწვებით და მაგარი, მოყვითალო ეკლებით. ყვავილები მოთეთრო ან იასამნისფერი, ნაყოფი კენკრაა, მოყვითალო ან ნარინჯისფერი, მრგვალი, გლუვი ზედაპირით (1,5-2 სმ). კენკრაში 40-60 თესლია. თესლის სიგრძე 2-3 მმ, ოვალური, მკერდშეჭყლექილი, ყვითელი ან ყავისფერი, ფოსფორიანი ზედაპირით. მცირე ზომის ჭიბი მოთავსებულია თესლის წიბოზე.

ჩაქვის ბალახი - POLLINIA IMBERBIS NEES

ერთწლიანი სარეველა მცენარეა მარცვლოვანთა ოჯახიდან, აქვს გრძელი, წვრილი ფესვები; ღეროს სიგრძე 40-100 სმ, დატოტვილი, აღმავალი, შებუსუსი, შეიძლება დაფესვიანდეს; ფოთლები ლანცეტისებრი, სუსტად შებუსუსი, მწვანე; ყვავილედები - თავთავი, ლანცეტისებრი, 4,5-6 მმ სიგრძის, ყვავილობს ზაფხულის ბოლოს. მარცვლი ელიფსური, მოყვითალო-მოწითალო, ზომით 2.8-3 მმ, მწიფდება სექტემბერ-ოქტომბერში.

გარდამავალი პერიოდი, ანუ ოგორ დავიწყოთ ყურძნის ბიოწარმოება

როგორ დავიწყოთ ბიოყურძნის წარმოება?

იმისათვის, რომ ფერმერი ბიოწარმოებაზე გადავიდეს, მეურნეობის ორგანული მეთოდებით მართვა და სურვილი საკმარისი არ არის. ამისათვის დამატებით საჭიროა ბიოწარმოების სერტიფიკატი, რომელიც არის შესაბამისობის შეფასების დოკუმენტი, რითაც სერტიფიკაციის ორგანო ადასტურებს, რომ პროდუქცია შესაბამეა დადგენილ ბიოწარმოების სტანდარტს. საქართველოში ბიოსერტიფიკატი იძლევა მასერტიფიცირებული ორგანო - შპს „კავკასსერტი“ (www.caucascert.ge), რომელიც დაფუძნდა 2008 წელს შვეიცარიის განვითარების სააგენტოს და ბიომეურნეობათა ასოციაცია „ელკანა“-ს მხარდაჭერით და მოპოვებული აქვს გერმანიის აკრედიტაციის ორგანოს (DAKS) აკრედიტაცია. მეორე საერთაშორისო ბიოსერტიფიკაციის ორგანო „ბიოსერტი“ შეიქმნა 2017 წელს (<http://www.biocertinternational.com/standards.php>).

სერტიფიცირება შესაძლებელია, როგორც ინდივიდუალურად, ისე ჯგუფურად. ბიომევენახეობის მიმართულებით სერტიფიკატი გაიცემა სამი სახის პროდუქტზე: 1. პირველადი მცენარეული პროდუქტი ყურძენი; 2. სასურსათო დანიშნულებით გადამამუშავებული ყურძნისმიერი პროდუქტები ბიოღვინის ჩათვლით; 3. სარგავი მასალა.

რა ეტაპები უნდა გავიაროთ ბიოსერტიფიკაციის ასაღებად?

ბიოსერტიფიკატის მიღებამდე მეურნეობა გადის კონვერსიის პერიოდს. კონვერსია არის ინტენსიური მეურნეობიდან ბიომეურნეობაზე გადასვლის გარდამავალი პერიოდი, რომლის დროსაც გამოიყენება ბიოწარმოების მეთოდები. მრავალწლოვანი კულტურებზე და მათ შორის ვაზზე კონვერსიის პერიოდი შეადგენს 12-36 თვეს.

თავდაპირველად განისაზღვრება მეურნეობის სამართლებრივი სტატუსი (ინდემწარმე, შპს, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი და ა.შ.);

მეურნე, რომელსაც აქვს მიწის ნაკვეთი საკუთრებაში (ნაკვეთი დაფიქსირებული უნდა იყოს საჯარო რეესტრში) და აქვს სურვილი, აწარმოოს ბიოპროდუქცია, განცხადებით მიმართავს ბიომასერტიფიცირებელ ორგანოს აღრიცხვაზე აყვანის მიზნით;

მასერტიფიცირებელ ორგანოს მეურნე აჰყავს აღრიცხვაზე და უსაზღვრავს კონვერსიის (გარდამავალი) პერიოდს;

ბიომასერტიფიცირებული ორგანოს მიერ კონვერსიის პერიოდში წელიწადში 2-ჯერ ხდება ინსპექტირება. პირველ ინსპექტირებაზე მეურნე წინასწარ გაფრთხილებულია, მეორე ინსპექტირება კი გაუფრთხილებლად მოხდება;

ინსპექტირების საფასური განისაზღვრება ნაკვეთის ადგილმდებარეობის, ინსპექტირებაზე დახარჯული დროის და მთელი რიგი სხვა ფაქტორების გათვალისწინებით, ინსპექტირებამდე, მასერტიფიცირებული ორგანოს მიერ გადმოგზავნილი ინვოისის საფუძველზე;

დაინტერესებული პირი (ფერმერი) ამჟღავნებს თეორიულ მზაობას კონვერსიისათვის, მან იცის ბიომეურნეობის ძირითადი პრინციპები და მეთოდები, აგრეთვე ქვეყანაში მოქმედი ბიორეგულაციები და საკანონმდებლო აქტები. იგი წერილობით წარმოადგენს კონვერსიის ეკონომიკურ, ფინანსურ და საერთო გეგმებს;

ინსპექტირებისას მეურნე ვალდებულია შეავსოს სპეციალური კითხვარები და ინსპექტორს წარუდგინოს ჩანაწერები მეურნეობაში ჩატარებული ყველა სამუშაოს შესახებ;

კონვერსიის პერიოდის გავლის შემდეგ თუ რისკები და დარღვევები არ დაფიქსირდა და მეურნეობა აკმაყოფილებს საქართველოში მოქმედ ბიოსტანდარტის მოთხოვნებს, მეურნე მიიღებს შესაბამის ბიოსერტიფიკატს.

როგორ უნდა გავიაროთ არაბიოპროდუქტების ბიოწარმოება?

ბიოაგროწარმოება რეგულირდება საერთაშორისო რეგულაციებით (European Organic Regulations (EC) No 834/2007, 889/2008 და 1235/2008), კოდექს „ალიმენტარისით“, IFOAM-ის (ეკოლოგიური სოფლის მეურნეობის მოძრაობის საერთაშორისო ფედერაციის) ძირითადი სტანდარტით ბიოაგროწარმოებისა და გადამამუშავებისათვის და საქართველოს მთავრობის 2013 წლის N 198 დადგენილებით „ბიოწარმოების შესახებ“, რომელიც ძალაში შევიდა 2014 წლის 1 აგვისტოს. შემუშავებულია ბიოპროდუქციის წარმოების, გადამამუშავების, ნიშანდების და გასაღების სტანდარტი („გრინ კავკასუსი“). აღნიშნული რეგულაციები განსაზღვრავენ ბიომეურნეობის მართვის, ბიოპროდუქციის წარმოების, გადამამუშავების, ნიშანდების, ეტიკეტირების, დისტრიბუციის, რეალიზაციის, ასევე ნებაყოფლობითი სერტიფიკაციის წესსა და მასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს. საქართველოში ამ საქმეს ემსახურება ბიომეურნეობათა ასოციაცია „ელკანა“ და სხვა რამდენიმე არასათავრობო ორგანიზაცია, სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო - კვლევით ცენტრის ბიოაგროწარმოების სამსახური. ბიომეურნეობების განვითარების ხელშეწყობის

მიზნით, საქართველოში მიმდინარეობს მუშაობა როგორც სამეცნიერო, ისე საკონსულტაციო-საინფორმაციო მიმართულებით.

როგორ შევარჩიოთ ადგილი ბიოვენახისათვის?

უპირველესად, საჭიროა ჩვეულებრივი სტანდარტული ვენახის გაშენებისათვის წაყენებული ძირითად მოთხოვნების გათვალისწინება: ექსპოზიცია, ჰავა, ნიადაგის ფიზიკურ-ქიმიური თვისებები, სიმაღლე ზღვის დონიდან, სარწყავი სისტემა, ვაზის ჯიშის ბიოლოგიური თავისებურებანი. გარდა ჩამოთვლილისა ბიოწარმოებისათვის დამატებით გათვალისწინებული უნდა იყოს: დიდი ქარხნებიდან, ნაგავსაყრელებიდან, საავტომობილო გზებიდან, წყლის გარე წყაროებიდან და სხვა გარემოს დამაბინძურებელი ადგილებიდან ვენახის დაცილება; გავრცელებულ მავნებელ-დაავადებებთან ბრძოლისათვის ბიოლოგიური მეთოდების შერჩევა; აგრეთვე იმის განსაზღვრა არის თუ არა რომელიმე ორგანული სასუქის დამზადება შესაძლებელი მეურნეობაში. ამასთანავე, წინასწარ უნდა განხორციელდეს მეურნეობის მენეჯმენტის სისტემის შემუშავება და დაგეგმვა.

როგორ უნდა გავიაროთ ბიოვენახში ბიოპროდუქტების წარმოება?

საქართველოში მოქმედი „ბიოწესების“ თანახმად:

- ბიოვენახის ნიადაგის დამუშავებისა და კულტივაციისათვის ნებადართულია ისეთი მეთოდების გამოყენება, რომლებიც ხელს შეუწყობს ნიადაგში ორგანული ნივთიერებების შენარჩუნებას და მატებას, დაიცავს მას ეროზიისა და გამკვრივებისაგან. ამ მიზნით შესაძლებელია მივმართოთ ხვნას, სიდერაცას, კომპოსტირებას, მულჩირებას, ორგანული სასუქისა და ბიოპრეპარატების შეტანას, დაკორდებას;
- მიკროორგანიზმების შემცველი საშუალებების გამოყენება დაშვებულია ნიადაგის სტრუქტურის გასაუმჯობესებლად, ასევე კომპოსტის აქტივაციისათვის;
- დაშვებულია მინერალური-აზოტ შემცველი სასუქების და ქიმიური სინთეზით მიღებული სასუქების გამოყენება;
- ნიადაგის დამცავი საფარისათვის დაშვებულია სინთეზური მულჩის, პოლიეთილენის და პოლიპროპილენის ან სხვა პოლიმერების გამოყენება, მაგრამ გამოყენების შემდეგ აუცილებელია მათი ნაკვეთიდან გატანა და განადგურება;
- ვაზის ნერვის წარმოებისათვის დაშვებულია მხოლოდ ბიომეთოდებით მიღებული სამყნობი მასალის გამოყენება;
- მცენარეთა დაცვის ღონისძიებები დაავად-

ებების, სარეველების და მავნებლებისაგან დაცვის მიზნით ხორციელდება სახეობების და ჯიშების შერჩევით, კულტივაციის გამოყენებით;

- ასევე შესაძლებელია მცენარეული ნაყენების და ნახარშების გამოყენება;
- გარდა ამისა, ბიომეურნეობაში ნებადართულია სპილენძის და გოგირდის შემცველი არაორგანული პესტიციდების და მცენარეთა დაცვის სხვა საშუალებების გამოყენება.

რა აუცილებელი მოთხოვნები უნდა ვითვალისწინებდეთ ბიოყურძნის წარმოებისას?

- ნებადართული სპილენძის პრეპარატების გამოყენებისას ვენახში, მათი ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 6 კგ/ჰა-ზე წელიწადში;
- დამჭერებად ან მახეებში გამოყენებული ნივთიერებები (ფერომონების გარდა) უშუალოდ არ უნდა ეხებოდეს კულტივირებულ მცენარეს;
- სასურველია მორწყვა განხორციელდეს წვეთოვანი სისტემით;
- მეურნეობაში წარმოებული ყურძენი ბიოპროდუქტად ჩაითვლება მხოლოდ დადგენილი გარდამავალი პერიოდის გავლის შემდეგ;
- ბიოწარმოებაში დასაშვებია მხოლოდ თანამედროვე ტექნოლოგიებით მიღებული განახლებადი მეორადი გამოყენების ან ბიოდეგრადირებადი შესაფუთი მასალა, შესაბამისი კონტეინერი და ჭურჭელი, რომელიც უზრუნველყოფს ეკოსისტემის დაბინძურების თავიდან აცილებას;
- დაუშვებელია ბიოპროდუქტის შეფუთვისათვის გამოყენებული მასალის ხელახალი გამოყენება იმავე მიზნით;
- ბიოპროდუქცია სათანადოდ უნდა იყოს დაბინძურებისაგან დაცული და სხვა პროდუქტისაგან დაშორებული;
- ყურძენი ბიოპროდუქტად მიიჩნევა მაშინ, თუ ეტიკეტზე ნიშანდებზე, რეკლამაში და კომერციულ დოკუმენტში, აღნიშნულია ტერმინები: „ბიოლოგიური“, „ორგანული“, „ეკოლოგიური“, „ეკოლოგიურად სუფთა“, „ბიო“, „ეკო“ ან მსგავს სიტყვათა ნებისმიერი კომბინაცია, აბრევიატურა, სიმბოლო, სავაჭრო ნიშანი, ანდა ლოგო;
- კონვერსიის პერიოდის ეტიკეტირება - ნიშანდება უნდა განსხვავდებოდეს სრული ბიოწარმოების ეტიკეტირება-ნიშანდებისაგან და უნდა მოიცავდეს სიტყვებს: „ბიოწარმოებაზე გარდამავალი პროდუქტი“ ან „კონვერსიის პერიოდის პროდუქტი“;

ეტიკეტზე და თანხმებულ დოკუმენტაციაში მითითებული უნდა იყოს სერტიფიკაციის ორგანოს დასახელება, საიდენტიფიკაციო კოდი ან ლოგო.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნება

საქართველოს ფრინველთა სამყარო საკმაოდ მრავალფეროვანია. ჩვენს ტერიტორიაზე ფართოდაა წარმოდგენილი როგორც ენდემური, ისე სხვადასხვა ქვეყნებისათვის დამახასიათებელი სახეობები. წარმოდგენით საქართველოს ფაუნის ერთ-ერთ ყველაზე საინტერესო სახეობებს - მებორნე და ტბის თოლია (ჩვეულებრივი თოლია)

მებორნე ACTITIS HYPOLEUCOS

ჩიბუხასებრთა ოჯახის ფრინველია, რომლის სხეულის სიგრძე შეადგენს 18-20 სმ-ს, ფრთების შლილი კი 32-35 სმ-ს. მისთვის დამახასიათებელია სხეულის ზედა ნაწილის მოყავისფრო, ქვედა ნაწილის - მოთეთრო შეფერილობა. მომქნევებზე გასდევს თეთრი ზოლი, ფეხები მომწვანო-ნაცრისფერია.

მებორნე ბუდეს იკეთებს მიწაზე, წყალსატევის მახლობლად. მისის პირველ ნახევარში დებს 4-5 კვერცხს. მისი საინკუბაციო პერიოდი კი გრძელდება 20 დღემდე. მისი ჰაბიტატია მდინარეებისა და ტბები სანაპიროები, ხოლო იკვებება პატარა ზომის უხერხემლოებითა და მათი ლარვებით.

ტბის თოლია – LARUS RIDIBUNDUS

სხეულის სიგრძე შეადგენს 35-39 სმ-ს, ფრთების შლილი კი 86-99 სმ-ია. ტბის თოლიის გამრავლების პერიოდში დამახასიათებელია მუქი ყავისფერი თავი, თეთრი კუდი და კისერი. ასევე ნაცრისფერი ზურგი და ნაცრისფერი ფრთები შავი ბოლოებით. მისი ნისკარტი და ფეხები კი წითელი შეფერილობისაა. ზამთარში მისი თავი თეთრია და მხოლოდ პატარა, ყავისფერი ლაქები რჩება ყურის მფარავებსა და თვალის სიახლოვეს.

ტბის თოლია ბუდობს კოლონიებად. ბუდეს იკეთებს მიწაზე, წყალსატევის მახლობლად, აპრილის ბოლოს კი დებს 2-3 კვერცხს. იკვებება თევზებით, პატარა ზომის უხერხემლოებითა და გახრწნილი ნარჩენებით. იგი ბინადრობს მდინარეების, ტბებისა და ზღვის სანაპიროებზე.

საქართველო ასევე მდიდარია მცენარეებით, რომლის გავრცელების თავისებურებასა და მრავალფეროვნებას განაპირობებს ეპოლოგიური პირობები, ჰავისა და რელიეფის ნაირგვარობა, გეოლოგიური აგებულება, გეომორფოლოგიური მდებარეობა და სხვა. საქართველოში მრავალადაა როგორც ენდემური და რელიქტური, ასევე ადვანტური სახეობის ბუნებრივი და კულტურული მცენარე. საქართველოს მცენარეული საფარის 380-მდე სახეობა ენდემური წარმომადგენელია, ამასთან, ზომიერტი მათგანი რელიქტური მცენარეებისაა მიაკუთვნება.

ჩვეულებრივი მურყანი (ALNUS GLUTINOSA)

მიეკუთვნება არყისებრთა ოჯახს. იგი 30-38 მ-მდე სიმაღლის ხეა, მუქი რუხი ფერის, დამსკდარი ქერქით. ფოთლის ფირფიტა 7-12 სმ სიგრძის და 4-8 სმ სიგანისაა, ფართო ოვალური ან უკუკვერცხისებური, კიდეზე იშვიათად, მარტივი ხერხისებური დაკბილვით.

მურყანი იზრდება ზღვის დონიდან 1500 მ-ზე, იშვიათად 1700 მ სიმაღლემდე, ძირითადად, მდინარეთა ხეობებში, როგორც წმინდა მურყანის სახით, ასევე სხვა სახეობებთან. კოლხეთის დაბლობის ჭაობიანი ნიადაგების ზოლში ტყის შემქმნელ ძირითად სახეობას წარმოადგენს.

მისი მერქანი ღია-მოწითალო ფერისაა. იგი იტანს ნესტიან პირობებს და გამოიყენება მაღაროებში ბოძებად, წყლის დარებად, ჭებისათვის და ა.შ. აგრეთვე, სადურგლო და სახარატო საქმეში. მის ნახშირს იყენებენ თოფის დენთის დასამზადებლად.

ფოთლები მდიდარია ცილებით (20%-მდე), ცხიმებით (6%-მდე), C ვიტამინით, კაროტინით, ფლავონოიდებით, ფისოვანი მჟავებით. გამოიყენება სამედიცინო პრაქტიკაში და ხალხურ მედიცინაში, როგორც ანთების საწინააღმდეგო და შემკვრელი, ლარინგიტისა და გაციების დროს.

მურყანი ფუტკრისთვისაც საჭირო მცენარეა. მურყანის მტკრისა და ფისოვანი გამონადენისგან ამზადებენ პროპოლისს.

მურყანი შეუდარებელია ტენიანი ადგილების და დაჭაობებული ადგილების გასატყეველად. იქ, სადაც მურყანი იზრდება ნიადაგები ძალზე ნაყოფიერია. მისი ფესვების კოჟრებზე არსებული აქტინომიცეტები ნიადაგს აზოტით ამდიდრებენ.

თუთუბო - RHUS CORIARIA

0,5-12 მეტრი სიმაღლის ბუჩქი და დაბალი ხე-მცენარეა, ფრთისებრი ფოთლებითა და მომრგვალებული, წითელი, წვნიანი, მჟავა, კურკიანი ნაყოფებით. იგი აერთიანებს 250-მდე სახეობას. გვარის რამდენიმე სახეობა გამოიყენება სანელებლად. ნაყოფებისა და ფოთლების მჟავა გემოს გამო თუთუბოს „ძმრის ხესაც“ უწოდებენ. თუთუბოს ფოთლების, ღეროს ქერქისა და ნაყოფებისგან მიიღება სხვადასხვა ფერის საღებავი. იყენებენ აგრეთვე თამბაქოს დანამატად.

თუთუბო გავრცელებულია კავკასიაში, ახლო აღმოსავლეთში, ცენტრალურ და შუა აზიასა და ხმელთაშუაზღვის ქვეყნებში.

საქართველოში გვხვდება თუთუბოს ერთი სახეობა - Rhus coriaria L., აგრეთვე კულტივირებულია რამდენიმე არაადგილობრივი სახეობაც.

თუთუბო ვრცელდება ზღვის დონიდან 1000 მეტრამდე, მშრალ, ქვიან ფერდობებზე და მეჩხერ ბუჩქნარებში. ყვავილობს ივნის-სექტემბერში.

თუთუბო უძველესი დროიდან გამოიყენება როგორც სანელებელი, სამკურნალო და საღებავი მცენარე. სხვადასხვა ქვეყნების სამზარეულოში თუთუბო გამოიყენება სალათების, ბრინჯის, მარცვლოვნების, თევზის, ხორცისა და პარკოსნების კერძების შესაზავებლად. შამფურსა და გრილზე შემწვარი მწვადის, ქაბაბისა და სტეიკის, აგრეთვე სალათებისა და პიკანტური დესერტებისთვის საწებლად გამოიყენება კუფირით, ან იოგურტით დამზადებული თუთუბოს სოუსი.

თუთუბო ფართოდ გამოიყენება მედიცინაში სხვადასხვა დაავადებების სამკურნალოდ. ორგანული მჟავები და ცხიმები მცენარეს ძლიერ ანტიოქსიდანტურ თვისებებს ანიჭებს. მცენარე ფართოდ გამოიყენება მედიცინაში, როგორც სისხლდენის შემამჩერებელი და ანთების საწინააღმდეგო საშუალება.

